

2023.

3-4.

BŰNÖZÉSFÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK

IV. évfolyam 3-4. szám

2023. június

ISSN 2732-1347

BACSÓ BERNADETT: A kábítószerrel összefüggő bűnözés elleni küzdelem és a főbb térbeli jellemzői a kábítószer-bűnözésnek a német nyelvű országokban

BÁNÁTI TIBOR: A bűnözésföldrajz és a betöréses lopás kapcsolata elemzői szemmel

FELFÖLDI PÉTER: Kerékpáros balesetek térbeli eloszlása Budapesten és a Web-Bal alkalmazás

MINKÓ-MISKOVICS MARIANN: A fegyveres rablás bírósági gyakorlatának területi megoszlása a 2012-es Btk. hatályba lépése óta Magyarországon

A IV. Bűnözésföldrajzi Konferencia magyar nyelvű absztraktjai

A Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség angol nyelvű esszéíró pályázatának és versenykiírásának felhívása

BŰNÖZÉS FÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK

A MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG ÉS A
NEMZETKÖZI BŰNÖZÉS FÖLDRAJZI SZÖVETSÉG
TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA

IV. ÉVFOLYAM / 3-4. SZÁM / 2023. JÚNIUS

BFK 

A Bűnözésföldrajzi Közlemények a Magyar Rendészettudományi Társaság és a Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség tudományos és lektorált folyóirata

A szerkesztőbizottság elnöke:

MÁTYÁS SZABOLCS Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

A szerkesztőbizottság tiszteletbeli elnöke:

SALLAI JÁNOS Ph.D. egyetemi tanár (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

Főszerkesztő:

TIHANYI MIKLÓS Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

Szerkesztőbizottság:

BALLÁNÉ FÜSZTER ERZSÉBET Ph.D. egyetemi tanár (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

BUDAHÁZI ÁRPÁD Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

BUJDOSÓ ZOLTÁN Ph.D. egyetemi tanár (Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem)

CONSTANTIN -VASILE ȚOCA Ph.D. adjunktus (University of Oradea /Nagyvárad/, Románia)

CSABA ZÁGON Ph.D. egyetemi adjunktus (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

ERDEI GÁBOR Ph.D. (ORFK NEBEK)

GÁRDONYI GERGELY Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

IGÉNYES LÁSZLÓ Ph.D. adjunktus (Academy of the Police Force in Bratislava /Pozsony/, Szlovákia)

KELLER KRISZTINA Ph.D. egyetemi docens (Budapesti Corvinus Egyetem)

MAJOR RÓBERT Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

MÉSZÁROS EDINA LILLA Ph.D. docens (University of Oradea /Nagyvárad/, Románia)

NYITRAI ENDRE Ph.D. adjunktus (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

PISKÓTI-KOVÁCS ZSUZSA Ph.D. adjunktus (Eszterházy Károly Katolikus Egyetem)

PÖDÖR ANDREA Ph.D. egyetemi docens (Óbudai Egyetem)

SIVADÓ MÁTÉ Ph.D. adjunktus (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

SZABÓ ANDREA Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

SZABÓ KRISZTIÁN Ph.D. egyetemi docens (Debreceni Egyetem)

TÓTH ANTAL Ph.D. egyetemi docens (Eszterházy Károly Katolikus Egyetem)

ÜRMÖSNÉ SIMON GABRIELLA Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

VÁRI VINCE Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

Technikai szerkesztő: FRIGYER LÁSZLÓ tanársegéd (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

Nyelvi lektor: ÜRMÖSNÉ DR. SIMON GABRIELLA Ph.D.

Szerkesztőség:

1089 Budapest, Diószegi Sámuel u. 38-42.

criminalgeography@gmail.com

IV. évfolyam, 2023/3-4. szám

A kiadvány logója Forró Antal alkotása

Megjelenik évente négy alkalommal.

TARTALOMJEGYZÉK

Lectori Salutem.....	7
BACSÓ BERNADETT: A kábítószerrel összefüggő bűnözés elleni küzdelem és a főbb térbeli jellemzői a kábítószer-bűnözésnek a német nyelvű országokban.....	9
BÁNÁTI TIBOR: A bűnözésföldrajz és a betöréses lopás kapcsolata elemzői szemmel.....	19
FELFÖLDI PÉTER: Kerékpáros balesetek térbeli eloszlása Budapesten és a Web-Bal alkalmazás.....	35
MINKÓ-MISKOVICS MARIANN: A fegyveres rablás bírósági gyakorlatának területi megoszlása a 2012-es Btk. hatályba lépése óta Magyarországon.....	49
A IV. Bűnözésföldrajzi Konferencia magyar és angol nyelvű absztraktjai.....	67
A Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség angol nyelvű esszéíró pályázatának és versenykiírásának felhívása.....	76

Lectori Salutem!

Tisztelt Olvasó!

A főszerkesztővel és szerkesztőbizottsági tagokkal együtt a folyóirat indulásakor magunk sem gondoltuk volna, hogy ilyen sikeres tudományos kiadvány felett fogunk majd gyámkodni. Annak ténye, hogy a Bűnözésföldrajzi Közlemények immár a negyedik évfolyamába lépett, a Criminal Geographical Journal című folyóirat pedig öt esztendőse lett, arról árulkodik, hogy a tudományterület művelése iránt egyre több kutató lelkesedik. Az eddigi kiadványokat övező érdeklődés csak megerősített bennünket abban, hogy a bűnözésföldrajz iránt elhivatottságot érző szakemberek, kutatók, tanárok, hallgatók számára továbbra is biztosítani kell egy tudományosan és szakmailag is hiteles és színvonalas megjelenési platformot. Mindemellett munkatársaimmal már elindítottuk a folyamatot annak érdekében, hogy a folyóirat a nemzetközi tudományos életben is elismertséget kapjon, ehhez a megfelelő besorolásokat elnyerje, illetőleg megkapja a rangjához illő minősítéseket.

Jelen lapszámunk ismét jól demonstrálja, hogy a bűnözésföldrajz mennyire széles körű kutatási lehetőségekkel kecsegtet, különösen kitűnő táptalaját nyújtja az interdiszciplináris megközelítéseknek. Ennél fogva a hagyományos bűnügyi tudományok mellett szinte bármely tudományterület kapcsolódása érdekes és innovatív eredmények hordozhat.

Bízunk abban, hogy ezen tanulmányok is megmutatják, hogy a bűnözésföldrajz „határtalan” tudomány, és másokat is arra motivál, hogy a bűnözés földrajzi dimenzióit érintő elmélyedt kutatásokba vágjanak bele.

Örömmel számolhatok be arról, hogy az elmúlt hetek során folyamatosan és töretlenül érkeznek a tanulmányok a folyóirat szerkesztőségének postafiókjába, így most már komoly kihívást jelent, hogy a színvonalasabbnál színvonalasabb tanulmányok közül melyeket helyezünk el az aktuális számban. Tudományosan képzett, és a szakterületen komoly publikációs tapasztalattal rendelkező kollégáim részletes és alapos lektorálás után adnak útmutatást a szerzőknek, ezzel is segítve a formai és tartalmi szempontból egyaránt kifogástalan tanulmányok elkészítését.

A Bűnözésföldrajzi Szövetségben a folyóiratok szerkesztése mellett komoly figyelmet fordítunk a tudományos terület népszerűsítésére. Örömmel számolhatok be róla, hogy az év első felében sikeresen lezajlott egy angol és egy magyar nyelvű bűnözésföldrajzi verseny, ahol az előbbire már külföldi résztvevők is neveztek.

Amennyiben bármilyen észrevétele vagy javaslata van a folyóirattal kapcsolatban, úgy kérjük, hogy azt írja meg a szerkesztőbizottság részére!

A folyóirat olvasásához kellemes időtöltést kívánok!

Vári Vince
Szerkesztőbizottsági tag
a Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség alelnöke

A kötet szerzői

BACSO BERNADETT nyelvtanár, Ph.D. hallgató (Nemzeti Közszerológati Egyetem)

BÁNÁTI TIBOR R. ALEZREDES kiemelt főreferens (Országos Rendőr-főkapitányság)

FELFÖLDI PÉTER tanársegéd (Nemzeti Közszerológati Egyetem)

MINKÓ-MISKOVICS MARIANN PH.D. ügyvéd, független kutató

A kötet lektorai:

MADAI SÁNDOR Ph.D. egyetemi docens (Debreceni Egyetem)

SALLAI JÁNOS r. ezredes, egyetemi tanár (Nemzeti Közszerológati Egyetem)

SIVADÓ MÁTÉ Ph.D. r. őrnagy, adjunktus (Nemzeti Közszerológati Egyetem)

TIHANYI MIKLÓS Ph.D. r. alezredes, egyetemi docens (Nemzeti Közszerológati Egyetem)

VÁRI VINCE Ph.D. r. alezredes, egyetemi docens (Nemzeti Közszerológati Egyetem)

ZSIGMOND CSABA r. alezredes egyetemi tanársegéd (Nemzeti Közszerológati Egyetem)

Bacsó Bernadett Ph.D. hallgató, nyelvtanár

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

bacso.bernadett@uni-nke.hu

**A KÁBÍTÓSZEREKKEL ÖSSZEFÜGGŐ BŰNÖZÉS ELLENI KÜZDELEM ÉS A
FŐBB TÉRBELI JELLEMZŐI A KÁBÍTÓSZER-BŰNÖZÉSNEK A NÉMET
NYELVŰ ORSZÁGOKBAN**

Absztrakt

A kábítószer problémája nemzetközi jelenségnek tekinthető. Szinte minden ország érintett ebben a témában, de különféle mértékben és eltérő módon. Folyamatosan új kábítószerrel összefüggő kihívásokkal nézünk szembe a bűnözés elleni küzdelem területén is. Az eltérő szabályozások miatt egyes országokban még erősebben tiltják a drogok birtoklását és a pszichoaktív szerek fogyasztását, mint korábban, viszont van olyan ország, ahol legalizálták az egyes kábítószer használatát. A schengeni Európában a kábítószer-bűnözés is átlépte az országhatárokat, így fontos a bűncselekménytípus térbeliségének a vizsgálata. A bűnözésföldrajzi jellemzők felismerése segítheti a nyomozóhatóságot abban, hogy sikeresen vehesse fel a harcot a szervezett bűnelkövetői csoportokkal szemben. A kábítószer-függőség sok esetben bűnözői magatartáshoz vezet, hiszen a rendszeres fogyasztóknak szükségük van a szerre, amit esetlegesen kereskedelmi tevékenység folytán szereznek be. Jelen tanulmány 3 német nyelvű ország a kábítószerrel összefüggő bűnözés elleni küzdelem kihívásait, jogi modelljeit mutatja be és elemzi, mindemelett vizsgálja az országok közti összefüggéseket és a büntetőjogi szankciókat.

Kulcsszavak: kábítószer, bűnözésföldrajz, kábítószer kereskedelem, bűncselekmény, bűnözés

1. Bevezetés

A technológiai fejlődésének folyamatos előrehaladása hozzájárul ahhoz, hogy a pszichoaktív szerek és a kábítószer határon túli átjuttatása egyszerűbben kivitelezhetővé váljon és ezáltal az ehhez kapcsolódó bűnözői tevékenységek száma is növekszik. A kábítószer okozta függőség megváltoztatja a szerhasználók családi kötelekeit, szociális helyzetüket, valamint a társadalomban elfoglalt helyüket és szerepüket. Megromlanak a személyes kapcsolataik, elveszítik a munkahelyüket, anyagi nehézségeik és egészségügyi problémáik is lehetnek.

Továbbá sok esetben az ártalmatlan viselkedés a kábítószerekkel összefüggő bűncselekményekhez vezet. A bűncselekményeket, különféle módon és eltérő helyeken hajtják végre. Bűnözésföldrajzi szempontból vizsgálva az eseteket, a német nyelvű országokon belüli kantonokban és tartományokban egymástól különböző kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények történnek. Mind a három fő német nyelvterületen, mint Ausztriában, Németországban és Svájcban is a kábítószerfogyasztást szabályozó modellek eltérnek egymástól.

2. A kábítószeres helyzet az egyes országokban

2.1. Ausztria

A szomszédos Ausztria hasonlóképpen, mint Magyarország rendszeresen szembesül a kábítószerekkel összefüggő bűnözés elleni küzdelem kihívásaival. A kereskedelmi tevékenységek széleskörű elterjedése jelenti az egyik legnagyobb problémát. Az osztrák hatóságok többféle megoldást alkalmaznak a kábítószerekkel összefüggő bűnözés elleni küzdelemben. Ausztria, a pszichoaktív szerek fogyasztásának és tranzitjának a központja, ahol rengeteg terjesztő és bűnözői csoport fordul meg. Bűnözésföldrajzi szempontból, a bűncselekményeket tekintve kulcsfontosságú szereppel bír a Bécs-Schwechat nemzetközi repülőtér, hiszen ott csempészik át leginkább azokat a kábítószereket, amelyek a dél-amerikai országokból érkeznek és javarészt a kokaincsempészetet szolgálják. Különösen fontos tényező, hogy a balkáni útvonalon helyezkedik el az ország, ahol az ópium- és a heroincsempészet Európába történő szállítását vették célba. Ezenfelül az amfetamin, metamfetamin és a kannabiszcsempészet is a bűncselekmények elkövetésének központjában áll, hiszen a koronavírus időszakától kezdve virágzik az illegális kábítószer-kereskedelem a darkneten is. (URL1)

Ausztriában az SMG, vagyis a Suchtmittelgesetz kábítószerekről szóló törvény alapján rendszerezik az eseteket. Az Európai Unióhoz való csatlakozás során megújították az addig érvényben lévő 1951-től működő törvényt, ami a pszichoaktív anyagokról, a kábítószerekről, és azok prekursorairól szól. A kábítószerekről szóló törvény magában foglalja az 1961. évi az Egységes Kábítószer Egyezményt és a Bécsben is aláírt az 1971. évi egyezményt is. (Bundesgesetz über Suchtgifte, 2023)

Büntetéseket tekintve megkülönböztetve kezelik a kábítószerektől a pszichoaktív szereket, illetve eltérők a visszaéléssel, valamint a kereskedéssel kapcsolatos rendeletek. Az osztrákoknál két lehetőség áll fenn a kábítószerrel való visszaélés során.

Pénzbüntetés vagy egy évig tartó börtönbüntetés sújtja azokat, akik a kábítószerket előállítják, beszerzik, maguknál tartják, valakinek kínálják, illetve szállítják. Abban az esetben, ha saját használat a cél, akkor fél éves szabadságvesztést is kaphatnak érte, amennyiben nem nyilvánosan fogyasztják a szert. Ha nyilvánosan fogyasztják, akkor egy bűnszervezet tagjai 2-3 év szabadságvesztést kaphatnak a tettükért. Ha a határmennyiséget meghaladó mennyiséget tartanak maguknál, akkor 3-5 évig tartó büntetésre számíthatnak, ha egy bűnszervezet tagjai és úgy viszik véghez ezt a bűncselekményt, akkor 1-10 év közötti szabadságvesztéssel büntetendők. A határértékek a szerektől függően különbözőek.

A pszichoaktív szereket tekintve változik a szabályozás. A határértéket pedig a Psychotropengrenzmengenverordnung rendelet határozza meg. Nem büntetik meg azokat, akik birtokolják, használják, esetlegesen másnak is adják a szert, de nem haszonszerzésből kereskednek vele és határértéken belül vannak. Abban az esetben, ha kereskednek is a pszichotróp szerekekkel, akkor 3 évig terjedő szabadságvesztést kaphatnak érte. Ha megszerzik vagy birtokolják a prekuzort, annak érdekében, hogy nagymennyiségű kábítószer állítsanak elő, akkor 2 évig terjedő szabadságvesztést kaphatnak érte viszont, ha kábítószer előállítanak, szállítanak és kereskednek vele, akkor öt évig tartó szabadságvesztés sújtja őket. Az, aki visszaél a prekuzurokkal a célból, hogy kábítószer állítson elő, egy évig tartó szabadságvesztés járhat érte. (Csigi, 2020)

Az 1998-as években létrejött Kábítószerügyi Törvény célja az volt, hogy személyes kábítószer birtoklás és használat miatt ne kapjanak büntetést a fogyasztók, ami a bűncselekmények megnövekedése miatt erősen megváltozott. 2001-ben leggyakrabban, 59%-ban a kannabisz miatt követtek el bűncselekményeket (Karsai 2001). Az osztrák kábítószerokról szóló törvényén és az ENSZ egyezmény szabályozásain kívül 2012 óta létezik egy rendelet, ami az új pszichoaktív szerek szabályozásáról szó, melyben a szabályozásban megemlíti a gyógyszeripart is. A gyógyszerek különféle módon hatnak az idegrendszerre, befolyásolják a központi idegrendszert, egyes esetben hangulatingadozás, zavarok vagy éppen hallucináció következhet be (Erdős 2015). Úgy, mint a szomszédos országban, hazánkban is a gyógyszerfüggők száma döbbenetes mennyiséget mutat. Magyarországon a gyógyszerfüggőség már az 1970-es és az 1980-as években is burjánzott, és a nyugtatók éves tablettahasználata elérte megközelítőleg a 155 millió, az altatóé a 72 millió, az Andaxin az 55,5 millió, a Seduxen a 72 millió, valamint az Elenium a 169 millió tableta/év használatot. Egy magyarországi 10 ezer fős településen 6-700 doboz nyugtató is elfogy 1 hónap alatt, s ebbe az internetes vásárlás még nem is tartozik bele (Ürmösné et al. 2021). Azok a szerhasználók, akik olyan anyagot

fogyasztanak, amik nem számítanak kábítószernek, viszont pszichoaktív hatást váltanak ki a szervezetben, büntetendők. Visszatérve Ausztriára az ilyenfajta bűncselekményeket, két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetik. 2020-ban módosították a kábítószer-rendeletet, hiszen a koronavírus hatással volt a börtönvilágra is. Csökkent a fogvatartottak száma, aminek az oka az elektronikus megfigyelés, ami a házi felügyeletet jelentette, illetve halasztások is történtek. Az új pszichoaktív anyagokat az interneten, valamint a darkneten keresztül rendelik meg, amiket levélként vagy csomagként adnak fel és juttatják el a címzetthez. A 2021-es évben több, mint 34 837 bejelentést kaptak kábítószerrel kapcsolatos jogsértésről, melyből 24 548 büntetőeljárásról számoltak be kannabisszal kapcsolatosan. A sorrendben utána a kokain és a crack, a heroin és az ópiumok álltak. A COVID időszak óta nem történt óriási nagy változás a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények terén, sőt elmondható, hogy valamivel csökkent a bejelentések és a lefoglalások száma (Bericht zur Drogensituation 2022).

2021-ben az SMG szerinti a csökkenés hátterében az a tény áll, hogy korlátozottabb a személy- és áruforgalom, valamint a kábítószer-prekursorok azt feltételezik, hogy ellátási hiány is volt. Ennek ellenére fontos információra derült fény, annak kapcsán, hogy Ausztriában is szintetikus kannabinoidokkal keverik össze a kannabiszt, aminek a fogyasztása nagy veszélyekkel járhat. A kábítószerrel összefüggő bűnözés elleni küzdelemben több területen érzékelhető az összefogás annak érdekében, hogy csökkenjen a drogprobléma társadalomra kiható következménye. A hatóságok erősítik a rendőri jelenlétet azokon a területeken, ahol magasak a kábítószerkereskedelemmel kapcsolatos esetek száma, valamint a kábítószerfogyasztók rehabilitációja is fontos szerepet játszik a kábítószerrel összefüggő bűnözés elleni küzdelemben. A függőség leküzdésében segítséget nyújtanak a drogambulanciák, a klinikák, illetve a civil szervezetek is. A prevenció, a gyermekek és a fiatalok védelme fontos szerepet kap, aminek a személyre szabottsága jelenti a hatékonyságot.

Folyamatosan dolgoznak azon, hogy biztonságban tudják az Ausztriában élőket és megvédjék őket a kábítószerrel összefüggő bűncselekményektől, viszont az Európai Unió tagállamként szembesülnie kell az országnak azzal, hogy a kábítószerrel összefüggő bűnözés kihívásokkal jár. A technológia fejlődésének köszönhetően évről évre nőnek a kábítószer által okozott bűncselekmények. Ezen kívül problémát jelent a büntetőjogi rendszer is. Magyarországhoz hasonlóan az osztrákok is szigorú büntetésekkel illetik a kábítószer által okozott bűncselekményeket, de sok esetben nem bizonyul effektívnek a szankcionálás. (Csigi, 2020)

2.2. Németország

A fejlettebb országokban is, mint Németországban is egyre összetettebbek és egyre nagyobb kihívással járnak a kábítószerrel kapcsolatos ügyek. A társadalom számára továbbra is folyamatos megpróbáltatásokat jelentenek a kábítószer okozta bűncselekmények. A német rendőrség különféle módon próbálja megoldani legfőképpen a bűnözés elleni küzdelem kérdéskörét. Leginkább a prevencióra fektetik a hangsúlyt, ami a drogfogyasztás megelőzését célozza meg. Különböző programok körében megismertetik a fiatalokkal a kábítószer fogyasztásának káros hatásait, megtanítták őket arra, hogy hogyan ismerjék fel a kábítószer okozta veszélyeket, ezáltal megpróbálják csökkenteni a kábítószer-fogyasztás elterjedését. A megelőzésen kívül, a terápiás programok nyújtanak segítséget a kábítószer-függők kezelésére, valamint támogatást nyújtanak a reszocializációban.

Ezenfelül a kábítószerkereskedelem ellen is harcol a hatóság, büntetőjogi intézkedések keretein belül. Rendőri intézkedések során razziákat tartanak, felderítik a laboratóriumokat, ahol kábítószerrel termesztnek és büntetik a kábítószerkereskedőket. Németország is együttműködik a határon túli hatóságokkal, a kábítószerrel összefüggő bűnözés elkerülése érdekében. A nyitott határoknak köszönhetően egyre nehezebb a kábítószer-kereskedelem terjedését megátolni és a bűnözői szervezeteket lekapcsolni. Az ilyen típusú kereskedelem komoly károkat okoz magának az egyénnek, mind szociális mind egészségügyi téren, ezen felül megváltoztatja a gazdaságot és a biztonságot is. A kábítószer-függőség sok esetben bűnözői magatartáshoz vezet, hiszen a fogyasztóknak szükségük van a rendszeres kábítószerfogyasztásra, amit esetlegesen kereskedelmi tevékenység folytán szereznek be. A technológia fejlődésének segítségével pár kattintás segítségével beszerezhetik az anyagot, valamint kereskedelmi szempontból a magas profit reményében tovább is adják.

A jogi szabályozás terén, az osztrák joghoz hasonló eljárások jellemzik a német nyelvű területeket is. A tartományokat tekintve viszont különböző szabályozások jellemzik a pszichoaktív szerfogyasztás által elkövetett bűntetteket. A szövetségi tartományokban a kannabisz a legtöbbször fogyasztott szer. A THC tartalom és a gramm alapján húzzák meg a határértéket, és aki ezeken a mértékeken felül fogyasztja a szer, azellen büntetőeljárás indítanak. Mecklenburg-Elő-Pomenáriában, Baden-Württembergben, Bajorországban, Alsó-szászországban, Szász-Anhaltban, a Saar vidéken, Hamburgban, Brandenburgban, Hessenben és Schleswig-Holsteinben a legalacsonyabb a küszöb, azaz 6 gramm kannabiszfogyasztást engedélyeznek. Thuringia, Rajna-vidék-Pfalz, illetve Észak-Rajna-Vesztfália tartományában

10 gramm a küszöb, továbbá és a legmegengedőbb tartományok közé tartozik Bréma és Berlin, ahol 16 gramm a megengedett mennyiség (URL 2).

Az StGB 316. §-a szerint, a kannabisz fogyasztása miatt elkövetett szabálysértésnek számít az, amikor az autóvezető vezetői stílusa megváltozik a szer befolyásoltsága alatt. Az ilyen esetekben, elveszik a vezetői engedélyüket, viszont, ha nem látszik a magatartásváltozás a vezetési stíluson, akkor csak betiltják a jogosítványhasználatot egy hónapra és emiatt a szabálysértésért még pluszban pénzbüntetést is kap, ami 500 eurós bírságnak felel meg (URL3). Németországban is, mint a legtöbb országban az illegális szerek termesztése, birtoklása, szállítása, valamint a kereskedelme büntetéssel jár, hiszen megsértik a kábítószer-törvényt, azaz a BtMG-t. A bűncselekmények száma az elmúlt években folyamatosan növekedett 2021-ig. A tavalyi kutatások tekintetében 2021-ben 361 000 bűncselekményt követettek el. Németországban a kannabisz teintetében 33000 esetben követtek el bűncselekményt, amely a leggyakrabban használt kábítószer a kábítószer-kereskedelemben, ezt követően 22000 esetben kokain és 10800 esetben pedig heroin kereskedelemmel összefüggő bűncselekmény történt. Az összes kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmény kétharmadát képezi a kannabisz miatt elkövetett bűncselekmény, ezt követi a kokainbűncselekmények számának emelkedése, mivel rekord mennyiségű kokaint foglaltak le. A halálesetek száma is növekedett, 2012 és 2021 között, ami 1826 ember halálát okozta a kábítószer fogyasztás, leginkább a túlzott fogyasztásuk miatt kialakult egészségügyi problémák következtében (URL4).

Továbbra is nagy jelentőséggel bír a szintetikus kábítószer szerepe. A nemzetközi piacon az amfetamin és az ecstasy termelése nyújtja a fő garanciát a kábítószer kereskedelem számára. Az online piac, a teljes kábítószeres kereskedelem 0,2%-át teszi ki, míg a dark weben lévő termékek és szolgáltatások összességének a 62%-t képezi a kábítószer. A legtöbb kábítószer online vásárlás Németországon kívül az Egyesült Királyságban, Spanyolországban, Franciaországban és Hollandiában megy végbe, amely során a legpreferáltabb szerek a cannabis, az amfetaminszármazékok, a kokain és az új pszichoaktív szerek (Ürmösné et al. 2022). Hollandia szomszédos országaként, Németország is széleskörűen részt vesz néhány Hollandia által támogatott szer gyártásában, és leginkább a gyógyszeriparban. Sok esetben a nyereség jelentős, és a legális gazdaság részeként könyvelhető el (Rauschgiftkriminalität 2021). Németországban is készítenek minden évben egy jelentést, melyet kábítószer-bűnözésről szóló szövetségi helyzetjelentésnek neveznek, ami a kábítószerbűnözés helyzetéről szóló legfrissebb, éves rendőrségi megállapításokat és statisztikákat tartalmazza. A dokumentum taglalja a kábítószerfajtákat, a kábítószer okozta halálesetek számát, a kábítószer-termesztést, az

előállítás, a szállítást és a kábítószer kereskedelemmel kapcsolatos bűncselekményeket is. Elmondható, hogy 2021-ben csökkent a kábítószerrel kapcsolatos kereskedelmi bűncselekmények száma, ellenben azóta összességében nőtt és az új pszichoaktív szereket illetően a kábítószer-bűncselekmények száma is növekedett az elmúlt években. A heroin, a kokain és a kristály miatt elkövetett bűncselekmények száma is növekedést mutatott, viszont az amfetain, az ecstasy, és a kannabiszhoz kapcsolódó bűncselekmények száma csekély módon igaz, de csökkent. A 2020- as és 2021-es évet tekintve több, mint 280 000 gyanúsítottat vettek nyilvántartásba kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményekkel összefüggésben. Leginkább férfiak voltak a gyanúsítottak, akiknek az aránya 87%-ra tehető. A nemzetiségüket tekintve 74%-uk volt német, majd őket követték a törökök 11%, a lengyelek 9,5%-kal és a szír állampolgárok 7,1 %-kal (Rauschgiftkriminalität 2021).

A kábítószeres fogyasztása és kereskedelme sok esetben bűnözői élethez és bűnözési tevékenységekhez vezet, többek között lopáshoz, rabláshoz és erőszakhoz. Negatív hatása lehet az egyénre, hiszen a szerhasználók élete sok esetben kontrollálhatatlanná válik. A kábítószerhasználatának csökkenésének az érdekében, a hatóság különféle programokkal, mint prevenciós programokkal próbálják meg megelőzni a problémákat. Emellett a büntetőeljárások kordában tartják a bűnözői tevékenységeket és a rehabilitációs lehetőségek pedig biztosítják a szerhasználók fejlődését és reszocializálódását.

2.3. Svájc

A svájciak gondolkodásmódja mindig is eltért az európai országokétól, mivel a konzervatívabb szemléletmódjuk ellenére kompromisszumot tudtak kötni a drogpolitika terén. Az egyre növekvő kábítószerfogyasztásnak köszönhetően változások következtek be. Együttes erővel próbálnak meg harcolni a szakemberek, a kormány segítségével, így számos sikerre szert tettek a kábítószerfogyasztás és a bűnözés visszaszorítása érdekében, hiszen 30 évvel ezelőtt, az ő hazájuk is tele volt heroinfüggőkkel. Rájöttek, hogy az ártalomcsökkentés és a megelőzési programok kiegészíthetik egymást, viszont az eltérő törvények miatt nehéz egymással szembe állítani az egyes országokat (Mátyás 2020).

Svájc teljes népességben a kábítószerfogyasztás előfordulási gyakorisága csökkenő tendenciát mutat. A legtöbb tiltott szer használata esetében kijelenthető viszont, hogy az elmúlt években a fogyasztók száma nőtt, valamint leginkább a férfiak és a fiatalok fogyasztanak magasabb számban kábítószerrel. A szennyvízvizsgálatok kimutatták, hogy a 2019-es évben Svájcban az egy főre jutó kokainfogyasztás a bűnözésföldrajzot tekintve leginkább a nagyobb városokban

járt az élen, mint például St. Gallenben, Zürichben, Bázelen, Genfben és Bernben. Ezen kívül Zürichben a stimulánsok, és Bázelen a metamfetamin tartozik a közkedvelt fogyasztói termékek közé. A kábítószer okozta problémák még mindig a heroinhasználat miatt a legsúlyosabbak, továbbá 2018-ban 20%-os növekedés volt mérhető a kábítószerrel kapcsolatos halálesetekre vonatkozóan. A drogpiacon megváltozott, hiszen 2019-ben lefoglaltak már olyan kannabiszt is, melyet szintetikus kannabinoidokkal keverték.

A COVID válság idején a korlátozott életvitel (Ürmösé-Kovács 2022) és a csökkentett mobilitás miatt a kábítószerpiacon változások következtek be, hiszen a szabályozások megzavarták az ellátási láncokat. A különféle tanulmányok kimutatták, hogy az új korlátozások nem jelentettek nagy problémát a kábítószerpiacon, és aránylag könnyen megkerülhetőek voltak. A kábítószeresek szinte minőségi és árváltozások nélkül elérhetőek voltak, a kannabiszon kívül, ami jelentős mértékben hiányt okozott. A Svájcban végzett kutatások és a szennyvízvizsgálatok azt erősítik, hogy ebben az időszakban sem fogyasztottak kevesebb kábítószerrel, mint a koronavírus előtt. Svájc is azon országok közé tartozik, akik 2020-ban aláírták az európai kábítószer-egyezményt. Felülvizsgálták a kábítószerrel szülő törvényt, ami a BetmG-t (Betäubungsgesetz) jelenti Svájcban, így 2022 augusztus óta részt vesz több nagyváros egy projektben, többek között Bazel, Bern, Genf, St. Gallen és Zürich is, ahol egy kísérleti program keretein belül ellenőrzött és felülvizsgált keretek között forgalmazhatják a gyógyászati célra alkalmazott kannabiszt. Azok a kormány által ellenőrzött cégek természetesen kannabiszt, akik a svájci törvények szerinti engedéllyel rendelkeznek. A drogpolitikában történő változások pozitív eredményhez vezetnek, ha ellenőrzött körülmények között folyik a kannabisz termesztés, így könnyebben nyomon követhetik a kábítószerfogyasztókat (Schweizer Suchtpanorama 2021). Ezen felül bevezettek egy négy pilléres kockamodellt annak érdekében, hogy differenciálni tudják az intézkedéseket, a kábítószerfogyasztás típusától és intenzitásától függően. Ez a modell magába foglalja a repressziót, az ártalomcsökkentést, a terápiát és a megelőzést és emellett azt is, hogy ki milyen szert használt és milyen módon, így egy átfogóbb, differenciáltabb képet kapnak a problémás helyzetekről (URL5).

3. Összegzés

Az állandóan megújuló pszichoaktív szerek megjelenése folyamatos társadalmi hatást gyakorol az életünkre. A bűnözés csökkentése és a kábítószerfogyasztás okozta mentális és szervi problémák redukálása az egyik fő cél. Úgy tűnik, hogy a megengedőbb, de korlátok között

tartott szabályozások észszerűbbek és hatékonyabbak. Az ellenőrzött forrásból származó a kábítószerkészítés termelésének hozzájárulhat ahhoz, hogy visszaszoríthassák a drogpiacon és csökkenthessék a kábítószer okozta bűnözést. A kábítószerkereskedelemben különféle formákban, de mindenhol büntetendő, és szankcióját tekintve a legszigorúbb eljárásokkal lépnek fel ellene. A német nyelvű országokban is, külön törvények és jogszabályok rendelkeznek arról, hogy a kábítószerrel és a pszichoaktív szerekkel való kereskedelem, illetve visszaélés milyen kategóriába tartozzon.

Felhasznált irodalom

Bericht zur Drogensituation (2022): Ergebnisbericht. Wien im Oktober 2022

Bundesgesetz über Suchtgifte, psychotrope Stoffe und Drogenausgangsstoffe (Suchtmittelgesetz – SMG) StF: BGBl. I Nr. 112/1997
<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung/Bundesnormen/10011040/SMG%20c%20Fassung%20vom%2013.03.2023.pdf>

Bundeskriminalamt (2021): Rauschgiftkriminalität Bundeslage 2021

Csigi Ádám (2020): Kábítószer szabályozási modellek a szomszédos EU tagállamokban
Das Schweizer Suchtpanorama 2021
(https://www.suchtschweiz.ch/fileadmin/user_upload/DocUpload/2021/2021SchweizerSuchtPanorama.pdf)

Erdős Ákos (2015) Droghelyzet: tiltás kontra legalizáció Magyar Rendészet 2015/3. 11-26.

Karsai Krisztina (2001) Drojjog Ausztriában. Acta Universitatis Szegediensis – Acta Juridica et Politica. Tomus LIX. Fasciculus 8. Szeged

Mátyás Szabolcs (2020): Bűnözésföldrajz, Egyetemi jegyzet, Didakt Kiadó

Sivadó Máté (2019): A legújabb tendenciák drogterületen szerte a világon- Pécsi határőr tudományos közlemények 21. (2019.) 191-197.

Ürmösné Simon Gabriella – Kovács Éva – Kudar Mariann (2021) Multidiszciplináris Sokszinű Kar Konferencia. Magyar Rendészet 21: 3 pp. 219-232., 4 p.

Ürmösné Simon Gabriella – Kovács Éva – Kudar Mariann (2022): A Sokszinű Kar III. konferencia tudományos előadásai dióhéjban. Magyar Rendészet 22: 1 pp. 239-251, 13 p.

Ürmösné Simon Gabriella – Kovács Éva (2022): Az online oktatás hatékonysága a rendészettudományi karon az oktatók és a hallgatók szemüvegén keresztül – egy hibrid kutatás eredményei, Védelem Tudomány: Katasztrófavédelmi online tudomány folyóirat 7: 1 pp. 191-219, 29 p.

Verordnung der Bundesministerin für Arbeit, Gesundheit und Soziales über die Untergrenzen einer großen Menge (Grenzmengen) bezüglich der psychotropen Stoffe (Psychotropen-Grenzmengenverordnung – PGV) StF: BGBl. II Nr. 378/1997

Verordnung der Bundesministerin für Arbeit, Gesundheit und Soziales über den Verkehr und die Gebarung mit psychotropen Stoffen (Psychotropenverordnung – PV) StF: BGBl. II Nr. 375/1997

Verordnung der Bundesministerin für Arbeit, Gesundheit und Soziales über den Verkehr und die Gebarung mit Suchtgiften (Suchtgiftverordnung – SV) StF: BGBl. II Nr. 374/1997

Verordnung des Bundesministers für Gesundheit über die Grenzmengen der Suchtgifte (Suchtgift-Grenzmengenverordnung – SGV) StF: BGBl. II Nr. 377/1997

Internetes források:

URL1:<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/974485/umfrage/angezeigte-straftaten-nach-dem-suchtmittelgesetz-in-oesterreich-nach-suchtgift-suchtmittel/> (letöltés ideje: 2023. 02. 15.)

URL2:<https://www.dahag.de/c/ratgeber/strafrecht/cannabis-in-deutschland>(letöltés ideje: 2023. 02.16.)

URL3:https://www.anwalt.de/rechtstipps/trunkenheit-im-strassenverkehr-316-stgb-durch-betaeubungsmittel-cannabis-schnelle-hilfe_158364.html (2023. 02.16.)

URL4:<https://de.statista.com/themen/3739/drogendelikte/#topicOverview>(letöltés ideje: 2023. 02. 15.)

URL5:<https://de.statista.com/themen/4358/illegale-drogen-in-der-schweiz/#dossierKeyfigures>(2023. 03. 10.)

dr. Bánáti Tibor r. alezredes kiemelt főreferens

Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-értékelő Főosztály
banati.tibor@uni-nke.hu

**A BŰNÖZÉSFÖLDRAJZ ÉS A BETÖRÉSES LOPÁS KAPCSOLATA
ELEMZŐI SZEMMEL****Absztrakt**

A rendészet és a geográfia találkozása egy hibrid-tudományterület létrejöttét eredményezte. A korábban az USA-ban, szociológiai területen alkalmazott módszer bűnügyi jellegű felhasználása során lehetőség nyílik a sorozat jellegű bűncselekmények könnyebb felismerésére, a sorozatot alkotó deliktumok térbeli ábrázolására, valamint további összefüggések felismerésére. A bűnözésföldrajz feladata, hogy a földrajzi hely és a bűncselekmények közötti nyilvánvaló kapcsolatot kimutassa, a deliktumok fajtája, száma és az intenzitása közötti összefüggéseket vizsgálja. Tanulmányomban a vagyon elleni bűncselekmények közül a lakosság szubjektív biztonságérzetét jelentősen befolyásoló deliktumra, a betöréses lopásra fókuszáltam. Ennek a lopási módszernek a jogi hátterét a hazai jogalkotó az alábbiak szerint rendezi.

Kulcsszavak: bűnözésföldrajz, bűnözés, betöréses lopás, térbeliség, bűnelemzés

1. Bevezetés

A 2022. december 8-án megrendezett konferencián a kriminalisztikában „betöréses lopás” néven kategorizált dolog ellen erőszakkal elkövetett lopás és a kriminál földrajz kapcsolatáról, pontosabban a betöréses lopások megelőzésére és felderítésére alkalmas legfontosabb adatfeldolgozó és megjelenítő eszközökről tarthattam egy rövid előadást. Elgondolásaim között szerepelt, hogy a nyomozó hatóságok által használható kriminál földrajzi eszközök és szoftverek bemutatásával igyekszem rávilágítani azok alkalmazásának szükségességére. A száraz számadatok monoton felsorolása helyett a szubjektív véleményemet osztottam meg a hallgatósággal. Bűnelemzőként szerzett tapasztalatom ugyanis arra sarkall, hogy egyetértsek a hazai bűnügyi elemző-értékelő egységekkel, akik a prediktív rendészet módszereinek és eszközeinek hangsúlyosabb alkalmazását szorgalmazzák a rendőrség berkein belül, különösen

a sorozat jelleggel elkövetett, a szervezett bűnözés kategóriájába tartozó vagyon elleni bűncselekmények esetében.

2. Jogi szabályozás

A betörés és a betöréses lopás kifejezések kriminalisztikai terminus technikusok, ugyanis a jelenleg hatályos jogszabály a korábbi normával (1 1978. évi IV. törvény 316.§) egyezően nem külön bűncselekményként, hanem mint egy minősített esetként foglalkozik a lopás ezen módszerével. A hatályos büntetőtörvényünk (2012. évi C. törvény 370. §) a lopás alapeseti törvényi tényállását követően az elkövetési módok szerinti taxatív felsorolással pönalizálja ezen deliktum minősített eseteit, melyek között a „dolog elleni erőszakkal” fordulat alatt elemeli ki a betöréses lopást, mint speciális elkövetési módot.

A kriminalisztikai fogalomhasználat a gyakorlatban is megjelenik, mégpedig a statisztikai adatszolgáltatások alkalmával. Az ENyÜBS (Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika) adatainak felhasználásával készíti el a Belügyminisztérium az éves bűnügyi statisztikát. Ennek a statisztikának az adatait akár a rendészeti szervek nyilvánosan megismerhető kimutatásai között, akár különböző ingatlanügyekkel foglalkozó portálok térképeit böngészve bárki szabadon megismerheti. Szükség is van ezekre, ugyanis folyamatosan növekszik azoknak az érdeklődőknek a száma, akik *bűnözési térképeket* böngésznek akár lakóhelyük változtatásakor, akár a közvetlen környezetük közbiztonsági állapotának megismeréséhez.

3. A prevenció és a felderítés

A fővárosi rendőrség is a prevenció és a felderítő munka együttes alkalmazásával törekszik a betöréses lopások számának folyamatos csökkentésére, amit a statisztikai adatok tükrében sikerrel abszolvált az elmúlt mintegy 10 éves időszakban (1. táblázat).

1. táblázat – betöréssel lopások és lakásbetörések száma Budapesten 2010.01.01-2020.01.01.

<i>Dátum</i>	<i>Lakásbetörések száma</i>	<i>Betöréssel lopások száma</i>
2010.01.01	5577	8386
2011.01.01	6877	10743
2012.01.01	6725	10132
2013.01.01	6826	6545
2014.01.01	6774	4068
2015.01.01	5064	6177
2016.01.01	3967	4889
2017.01.01	2994	3734
2018.01.01	2469	3066
2019.01.01	1962	2529
2020.01.01	1274	1846

(Forrás: ENyÜBS alapján)

Az alkalmazott módszerek és eszközök az elkövetői és a felderítői oldalon egyaránt fejlődnek, így a bűnözés elleni harc eredményességének növelése érdekében a bűnüldözés mellett nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk a prevencióra. A preventív rendészeti eszközök és módszerek hazai alkalmazásának szükségessége rendőrszakmai berkekben is vitán felül áll, ugyanakkor az ezeket már készségi szinten alkalmazó külföldi rendészeti szervek gyakorlatának további hazai megismerése és elemzése szükséges.

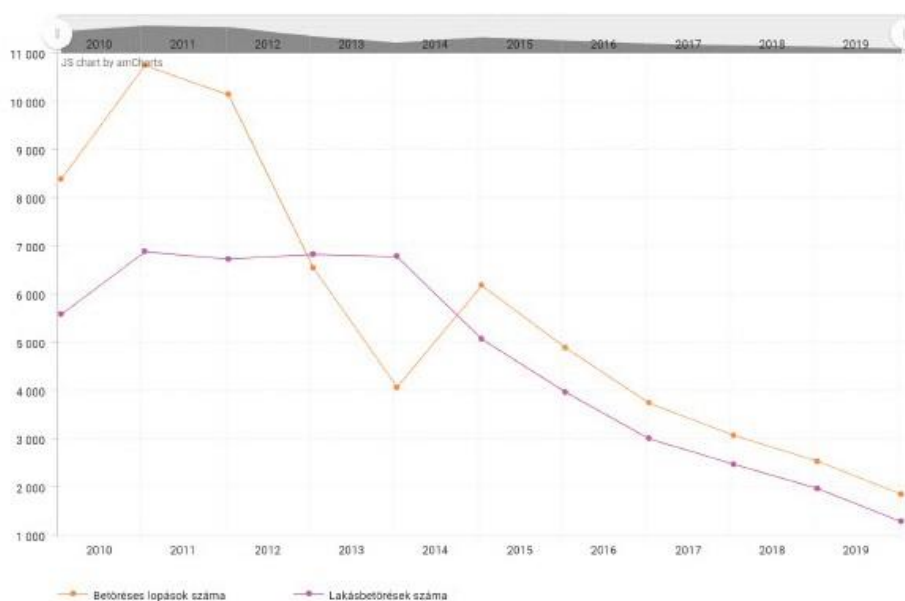
3.1. A betörés és a kriminál földrajz főbb kapcsolódási pontjai

A térképészeti megjelenítés lehetőségei közül elemzői szemmel kiemelendőnek tartom az ún. „hot spot analízist”, melynek alkalmazásával a rendőri erők és eszközök hatékonyabb, optimálisan alkalmazása is lehetségessé válik. A hot spot analízis, a statisztikai regresszió, illetve a különböző adatbányászati módszerek egyaránt alkalmasak arra, hogy meghatározzák, nagy valószínűséggel hol fog bűncselekmény bekövetkezni a vizsgált időintervallumban (Harmati – Szabó 2020). Jóllehet, a napjainkban tevékenykedő szervezett bűnözői körök nem minden esetben lokalizálhatók teljeskörűen, ugyanakkor az informatikai és térképészeti rendszerek összehangolt alkalmazásával úgy az elkövetési helyek, mint az elkövetők érkezési, illetve távozási útvonala pontosan megismerhető.

A nyomozás során már megismert adatok strukturálásával a bűnelemzők olyan adattárakat tudnak létrehozni, melyen az adatoknak értékelésével és térképészeti megjelenítésével nem

csak a betöréses lopások sorozat-jellegét képesek bizonyítani, illetve kizárni, hanem a várható elkövetési helyeket is nagy pontossággal meghatározhatják.

Mára már meghaladott az a korábban vallott nyomozói nézet, hogy a prevenció eredménye nem kézzel fogható. Véleményem szerint a preventív intézkedések alkalmazásával elért, a fenti táblázat adatainak értelmezésével megkapható szignifikáns csökkenés remekül ábrázolható (1. ábra).



1. ábra: betöréses lopások és lakásbetörések száma Budapesten 2010.01.01-2020.01.01.
(forrás: ENyÜBS alapján)

A rendőrségi bűnmegelőzés és bűnfelderítés mellett nem lehet elégszer hangsúlyozni a lakosság bevonásának szükségességét. A lakosság által elérhető térképészeti alkalmazások segítségével bárki térítésmentesen veheti igénybe a rendőrség által üzemeltetett honlapon az ún. „rendőrségi térképtár” felületét, melynek gyakorlati alkalmazási lehetőségeire a későbbiekben térek ki. Vizsgálatom során a Budapest területén elkövetett betöréses lopásokat és lakásbetöréseket dolgoztam fel. Míg a betöréses lopás kategória valamennyi, az elkövetés helyének minőségétől független, dolog elleni erőszakkal elkövetett lopást magában foglalja, addig a lakásbetörés kizárólag a lakóingatlanokba történt jogellenes behatolást követő lopásokat tartalmazza.

3.2. Adatok, adattárak

Ahhoz, hogy a bűnözés elleni hatékony és eredményes fellépés lehetőségét folyamatosan biztosíthassa, a rendőrség különféle – nyilvános és nyilvánosan nem hozzáférhető adatokat adatbázisokat – alkalmaz, valamint a bennük található összefüggések megállapításával a felderítő és a nyomozó munkát egyaránt segíti. A fentiekén túl parancsnoki döntéseket segítő konklúziókat is levonnak, amellyel nagymértékben hozzájárulnak a prevencióhoz.

Ahogy azt fent már említettem, az elkövetési helyek, az elkövetések időpontjai, valamint a kriminalisztika alapkérdéseire adható válaszok ismeretében részletes térképészeti megjelenítésre van lehetőség.

A nyomozások, illetve az azt megelőző előkészítő eljárások során úgy a személyekre, mint az általuk használt eszközökre vonatkozó adatok beszerzésére egyaránt szükség van. Az adattárak adatai – legyenek azok bármilyen szerv, vagy szervezet által működtetettek – a megfelelő jogi biztosítékok mellett kerülnek a bűnüldöző szervek által összegyűjtésre és válnak felhasználhatóvá. A távközlési szolgáltatók adatai mellett a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt., a köznyelvben csak „traffipax”-nak nevezett VÉDA Közúti Intelligens Kamerahálózat, valamint a közterületi kamerák felvételei alapján megszerzett adatok megismerése, az azokból levonható következtetések is az elkövetők által használt eszközök elsődleges beazonosítását szolgálják.

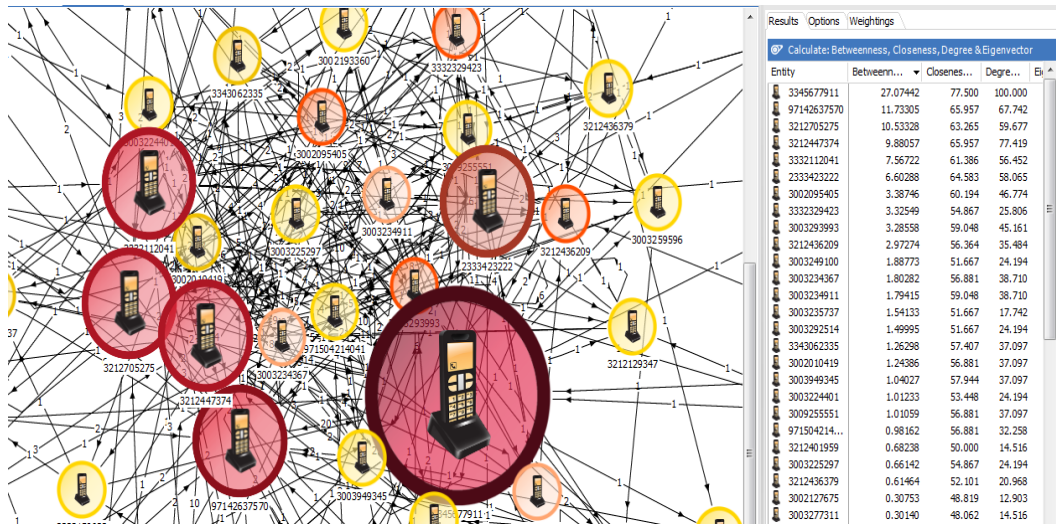
A személyekre vonatkozó adatok gyűjtése során a mindenki által jól ismert közösségi hálózatok (Facebook, Instagram, Twitter stb.), valamint további, a rendőrségi (Netsaru, e-Modus, IPL, stb.), büntetés-végrehajtási (Országos BV Nyilvántartás), egészségügyi (NNK: Nemzeti Népegészségügyi Központ), adóhatósági és további nyilvántartások adatainak bekérésére, majd elemzésére és értékelésére kerül sor. Az adattárakból megismert információk térképészeti megjelenítése teszi az elemző munkáját közérthetővé, a nyomozásban és az azt követő bizonyítás során plasztikussá és átláthatóvá.

4. Az alkalmazott eszközök

4.1. Az Analyst's Notebook – ANB

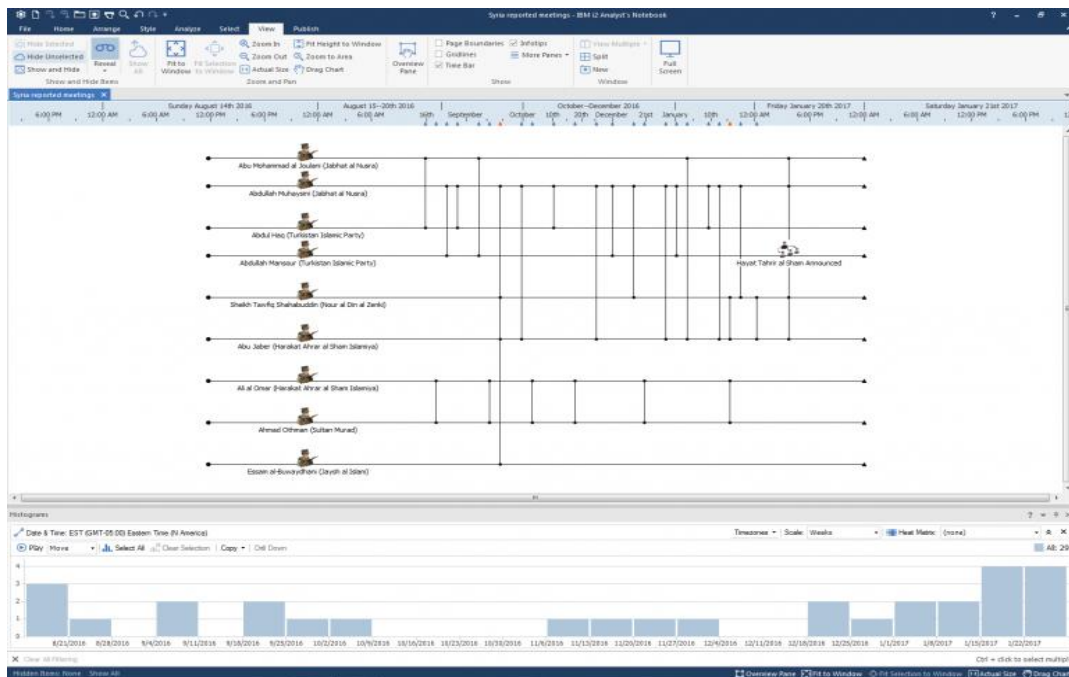
A hazai bűnüldöző szervek gyakorlatában a bűnügyileg releváns adatok összegyűjtése, valamint azok térképes megjelenítése többnyire a bűnügyi elemzők feladata. Az elemzők által alkalmazott legfőbb elemző program az *IBM i2 Analyst's Notebook*, röviden ANB.

Ez a program lehetővé teszi, hogy az adatrögzítés során felépített adatbázisban (pl. Excel) szereplő adatokat kapcsolati háló megjelenítésével ábrázoljuk. A többféle megjelenítési forma



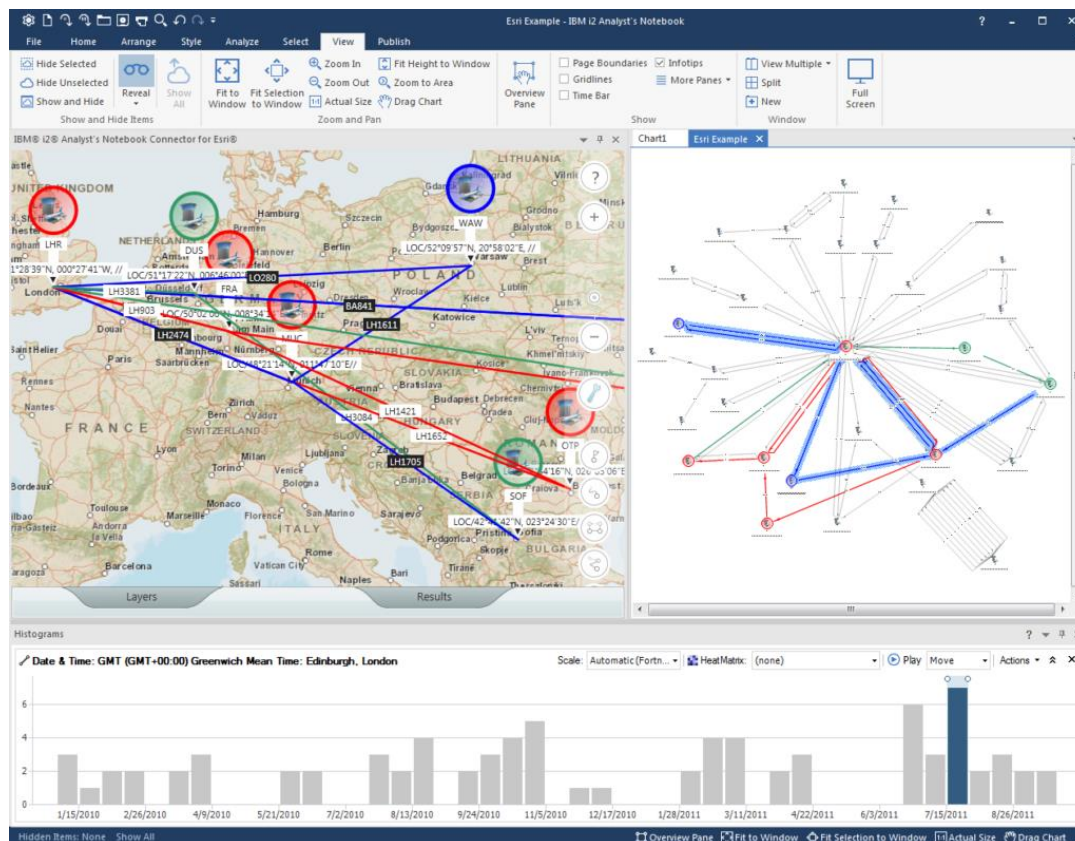
3. ábra: kapcsolati háló

(forrás: <https://alternativeto.net/software/ibm-i2-analyst-s-notebook/about/>)



4. ábra: idővonalak

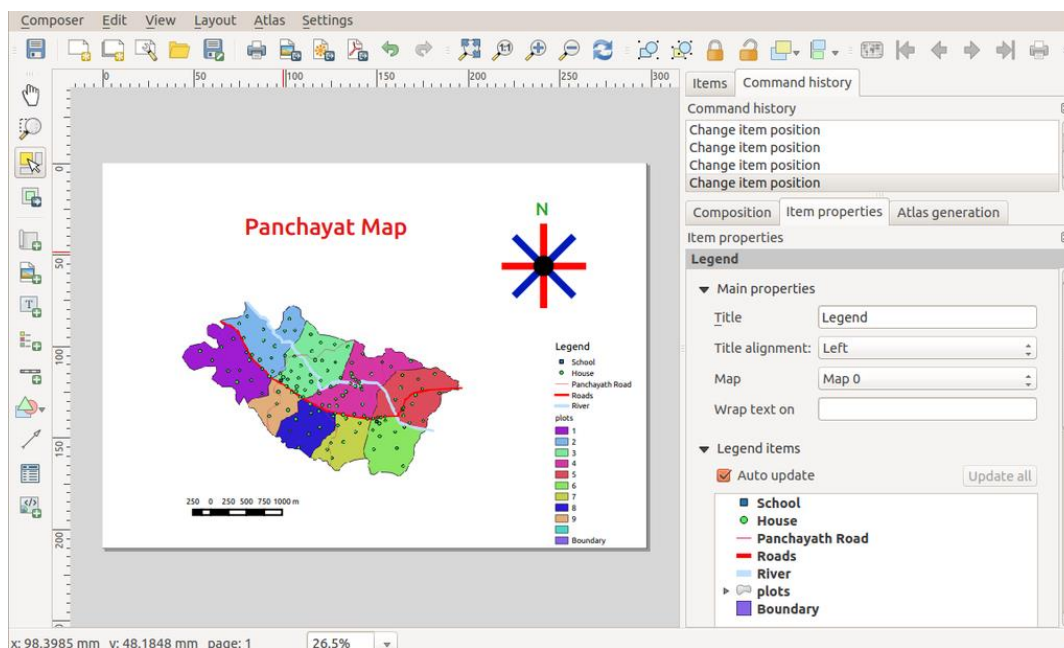
(forrás: <https://praescientanalytics.com/tech-demo-using-i2-analysts-notebook-map-al-qaedas-involvement-syria/>)



5. ábra: helyszínek és kapcsolódási pontok az Analyst's Notebookban
(forrás: <https://businessarchitecture.ru/ibm-i2-analysts-notebook/>)

4.2. A QGIS

A GIS a *geographic information system* angol nyelvű rövidítése, jelentése földrajzi információs rendszer, más néven térinformatikai rendszer. Több típusa létezik, és a nyomozások során is felhasználható verziója a QGIS, mely bárki számára térítésmentesen hozzáférhető az interneten. Ez az ingyenes és nyílt forráskódú földrajzi információs alkalmazás, egyaránt támogatja a térinformatikai adatok megtekintését, szerkesztését, nyomtatását és elemzését. A legnagyobb videomegosztó oldalon több tucat felvétel és útmutatás található a program használatával kapcsolatban. A QGIS-sel több, különböző forrásokat vagy forrásábrázolásokat tartalmazó réteget is megjeleníthetünk. A nyílt forráskód mellett nagy előnye a szerkeszthetőség. A program segítségével elkészített térképeknél az ún. nyomtatási elrendezést használhatjuk, továbbá az ábrázolásoknál több nézet, ikon, címke, vagy jelmagyarázat hozzáadására is lehetőség nyílik.



6. ábra: nyomtatási formátum a QGIS-ben

(forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/QGIS#/media/File:Print_composer_in_QGIS.png)

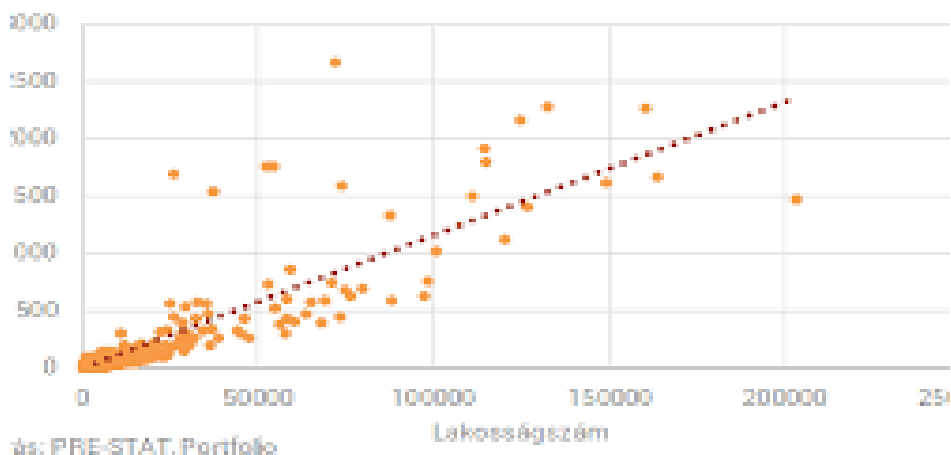
4.3. A PRE-STAT

A Prevenációs Bűnözés-Statistikai Adattár (PRE-STAT) a Belügyminisztérium és a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács által támogatott alkalmazás, melynek üzemeltetője a Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft. Az alkalmazás különböző területi szinteken, meghatározott időintervallumra vonatkozóan lehetővé teszi többek között a bűncselekményi adatok térképi megjelenítését.

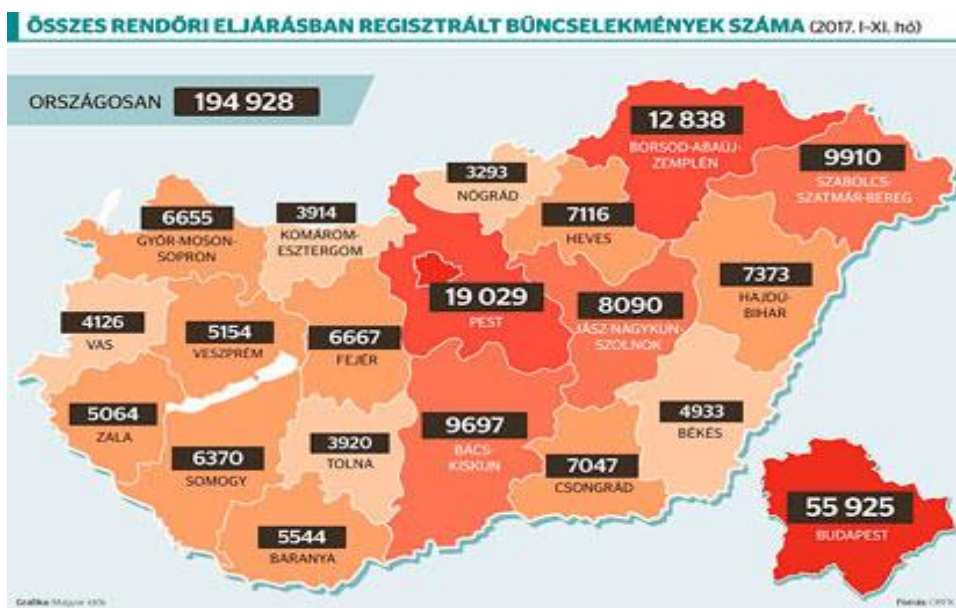
A teljes hozzáférési jogosultsággal rendelkező rendőrségi felhasználók mellett az alkalmazás szűkített hozzáférésű adatait tartalmazó moduljai a lakossági felhasználók számára is elérhetők. Forrása főként rendőrhatalósági: elsődlegesen az ENyÜBS adatokat, valamint a Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer (RZS) geokódolt ponttérképeit használja fel. Fő funkciója a tematikus térképek készítése, melyben lehetőség van időszakra, adott bűncselekményre és területi szintre történő szűrésre egyaránt.

(A pontszerű, illetve utcaszintű bűncselekmény adatok térképi megjelenítésére a lakossági felhasználók természetesen nem jogosultak.) (7. és 8. ábra).

A lakosságszám és a kiemelt bűncselekmények közötti kapcsolat (2018-as adatok alapján)



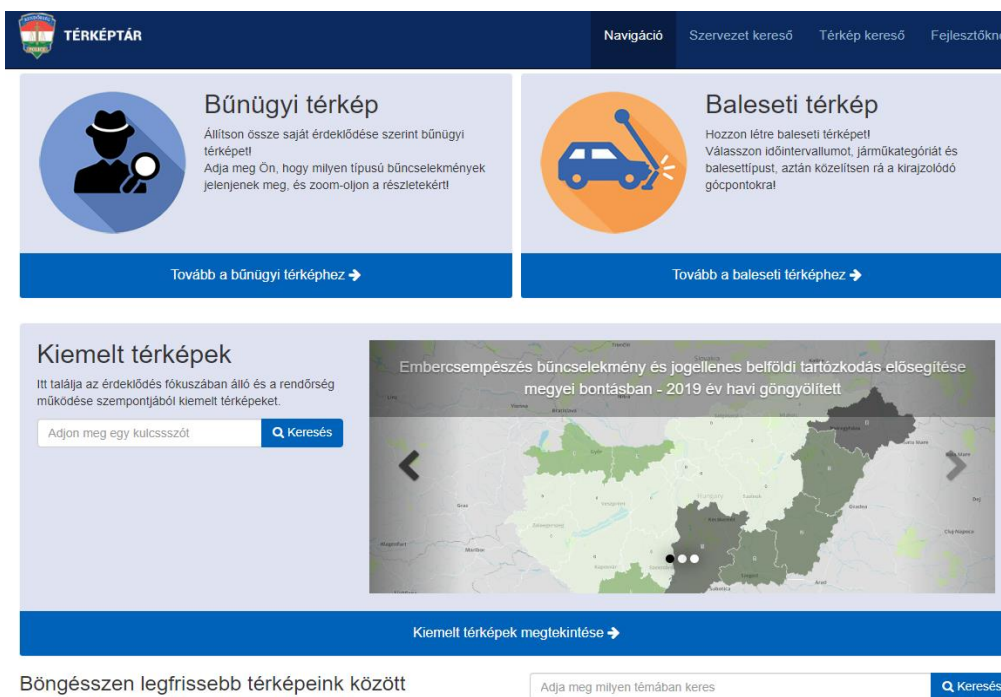
7. ábra: pontozott grafikon a PRE-STAT alkalmazásban
(forrás: <https://lechnerkozpont.hu/oldal/pre-stat>)



8. ábra: PRE-STAT térkép bűncselekmények megyei bontásban
(forrás: <https://lechnerkozpont.hu/oldal/pre-stat>)

4.4. Bűnügyi és baleseti interaktív térkép

A lakossági felhasználók a Rendőrség által üzemeltetett honlapon (terkep.police.hu/portal) interaktív térképeken nyerhetnek információt a közérdeklődésre számot tartó bűnügyi és baleseti eseményekről (9. ábra).

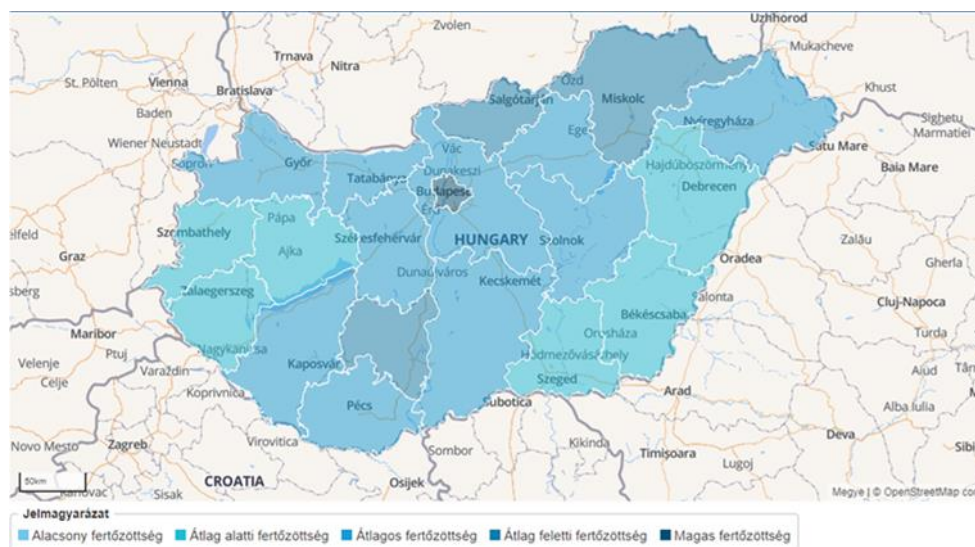


9. ábra: A police.hu honlap által generált térkép

(forrás: terkep.police.hu/portal)

A felületen a rendőrségi statisztikák alapján elkészített térképek jeleníthetők meg, többféle rétegezés alkalmazásával. A felhasználónak lehetősége nyílik saját bűnügyi, illetve baleseti térkép készítésére, ahol kijelölt időszakra, adott bűncselekményi kategóriára és területi egységre is szűkíthet. A felhasználó az így kapott eredményt ponttérképi, halmaz-ábrázolásos, vagy hőtérkép formájában jelenítheti meg.

Amennyiben a keresett adat kifejezetten megyei, vagy járási szintű bűnügyi fertőzöttségre vonatkozik, úgy a tematikus térkép felület a 100.000 lakosra jutó bűncselekmények számát jeleníti meg. Itt arra kaphat választ az érdeklődő, hogy alacsonynak, átlag alattinak, átlagosnak, átlag felettinek vagy magasnak számít-e a fertőzöttség (10. ábra).



10. ábra: bűnügyi fertőzöttség Békés megye 2019. június

(forrás: terkep.police.hu/portal)

Az adatok a rögzítés időpontjához viszonyítva 30 napos késéssel, az események 30 vagy 60 napos időszakokra szűrve jeleníthetők meg. Mivel az adatok feltöltése folyamatos, a bűnözés dinamikáját is szemléltethetik az egymásra épülő térképek folytonos (mozgóképjellegű) megjelenítésével. A térképtárban szereplő információkat rendőrségi adatbázisból szolgáltatják tájékoztató jelleggel, ebből adódóan azok nem mutatnak közvetlen egyezést az ENyÜBS vagy a KSH (Központi Statisztikai Hivatal) adataival (www.police.hu).

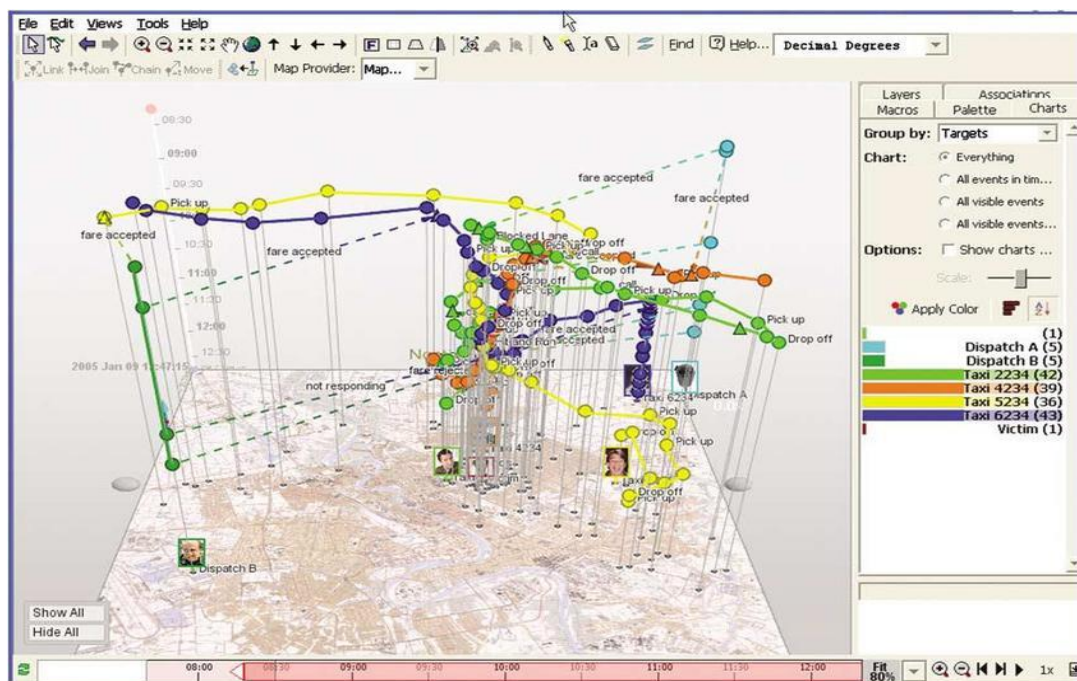
5. Nemzetközi kitekintés

A MEPA (Mittleuropäische Polizeiakademie / közép-európai rendőrakadémia) tagállamai által 2022-ben szervezett többhetes tanulmányúton, melyen a szervezet 7 tagállamának bűnügyi együttműködésében részt vevő rendőri szervek képviselői vesznek részt, ismertetésre kerültek a bűnelemzéssel foglalkozó szakemberek által használt főbb elemző szoftverek. Példaként említenek ezek közül néhányat, melyeknek részletesebb tanulmányozását, majd „tesztüzemű” alkalmazását megfontolásra érdemesnek tartom.

5.1. GEOTIME

A GeoTime egy térinformatikai elemző szoftver, amely lehetővé teszi az események időbeli vizuális elemzését. A kétdimenziós térkép harmadik dimenziójaként hozzárendelhetjük az időpontokat, lehetővé téve a felhasználók számára, hogy lássák az idősorok adatain belüli

változásokat. Sorozatjelleg esetén – mint prediktív rendészeti eszköz –, eredményesen alkalmazható akár az előkészítő eljárásban, akár a nyomozások során egyaránt (11. ábra).

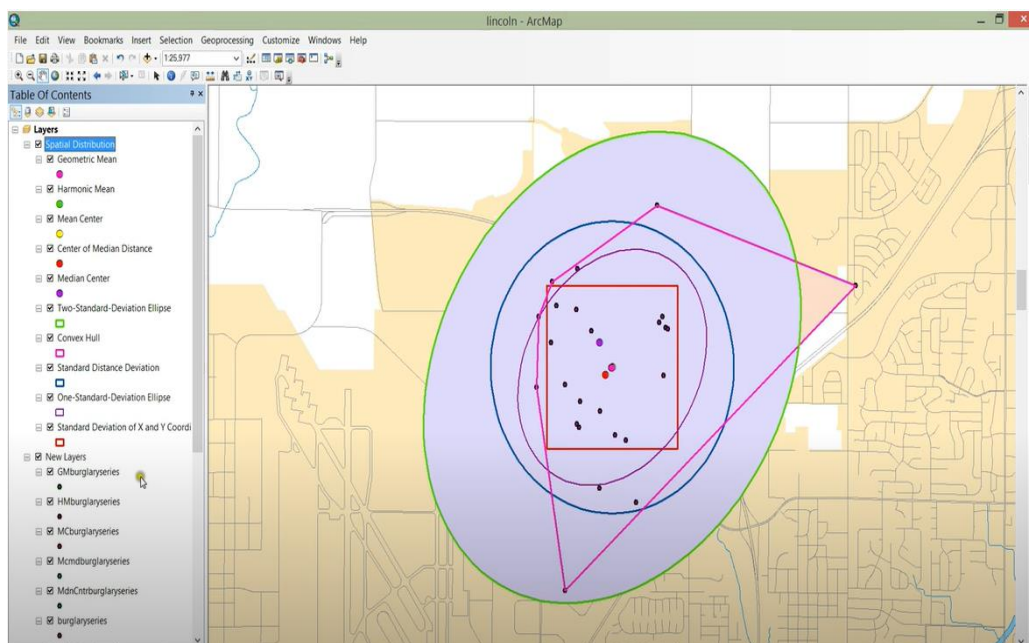


11. számú ábra – GeoTime megjelenítő felület

(forrás: MEPA Curs – 2022)

5.2. CrimeStat

A CrimeStat egy Windows-alapú bűnügyi térképező szoftver. A program, amely térbeli és statisztikai elemzéseket végez, a földrajzi információs rendszerekkel való interfészre készült. A CrimeStat térbeli elemzést végez a térinformatikai rendszerben található objektumokon. Az objektumok lehetnek pontok (pl. események, helyszínek), zónák (pl. blokkok, forgalomelemzési zónák, városok) vagy vonalak (pl. utcaszegmensek). A program képes elemezni az objektumok eloszlását, azonosítani a forró pontokat (hot spot), nyomon követni az események térben és időben történő kölcsönhatását. Ez a program nem kizárólag bűnügyi területen alkalmazható, de egyes eszközei kifejezetten jelentős segítséget jelentenek a bűnelemzőknek. (pl. a baltimore-i rendőrség (USA) honlapja alapján bűnügyi elemzőik a CrimeStat „hot spot analízisét” használják a megye azon területeinek azonosítására, ahol magas a bűnözés koncentrációja.) (12. ábra).

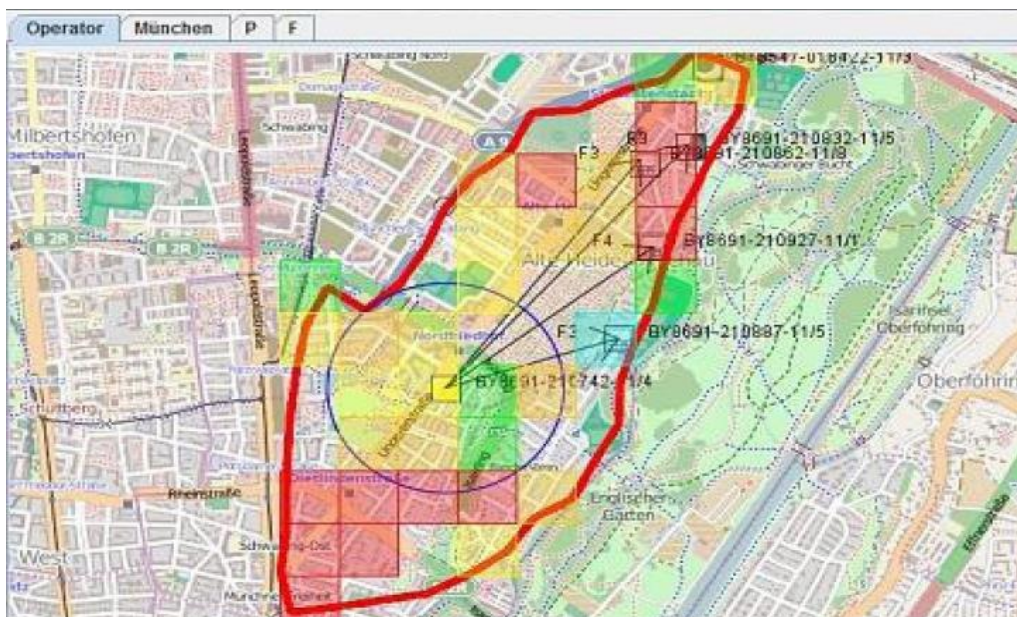


12. számú ábra – CrimeStat megjelenítő felület
forrás: MEPA Curs 2022)

5.3. PRECOBS

A Precobs (Pre Crime Observation System) egy mintaalapú előrejelzéssel foglalkozó német vállalat terméke, bűnügyi elemzők által használható prediktív rendészeti szoftver. A program algoritmusokat és a múltban elkövetett bűncselekményekre vonatkozó adatokat használ fel az úgynevezett „közel ismétlődő” bűncselekmények, melyet a bajor rendőri erők célirányosan a betöréses lopások elkövetésének előrejelzésére használnak, eredményesen (Egger). A közeli ismétlődés fogalma azon az empirikus megfigyelésen alapul, hogy a bűnözés térben és időben csoportosítható (13. ábra).

A „közel ismétlődő” betörésekkel kapcsolatos különböző nemzetközi tanulmányok feltárták az elkövetett betörések földrajzi és időbeli kapcsolatának mintázatait (pl. Habermann – Ratcliffe, 2012). Alkalmazásának hazai előfeltétele az lenne, hogy egy, a hazai bűncselekményekből specifikusan összeállított és strukturált adatbázist építsenek fel, amelyből a program kinyerheti a felhasználandó adatokat. Előnye, hogy a program fejlesztői szerint 65 méteres(!) hibahatáron belüli pontossággal működtethető. Hátránya azonban egy olyan hatalmas adatbázis felépítésének szükségessége, amely a hazai alkalmazáshoz aránytalanul nagy anyagi ráfordítást igényelne.



13. számú ábra – PRECOBS megjelenítő felület
(forrás: MEPA Curs 2022)

Összegzés

Akár a hazai, akár a külföldi bűnelemző szoftvereket használjuk, a cél közös: a betöréses lopások jelentős visszaszorítása, a jövőbeli betörések előrejelzése, predikciója és a megelőzése. A bűnelemzés során a térképészeti rendszerek alkalmazásának megkerülhetlenségéhez eddig sem fért kétség, hangsúlyozása azonban ma is elengedhetetlen. A bűnelemzők munkája a felderítést és a megelőzést is segíti, vizuális megjelenítéssel pedig jelentős segítséget nyújtanak nem csak a bűnüldöző szerveknek, hanem a tárgyalóteremben érvelő ügyészeknek, ítélő bírának egyaránt. Az ismertetett alkalmazások segítségével készített térképek, grafikonok, elemzői következtetések önmagukban nem önálló bizonyítási eszközök, ugyanakkor jelentős segítséget nyújthatnak az összefüggések felismeréséhez. A betöréses lopások, lakásbetörések prognosztizálására, a már elkövetett deliktumok felderítésére egyaránt alkalmas térképes megjelenítések a parancsnoki állomány számára is hasznosak, hiszen az erők és az eszközök megfelelő csoportosításával megkönnyíthető a napi szolgálatszervezés, a járőr és bűnügyi portyaszolgálatok szervezése.

Felhasznált irodalom

Bernhard Egger: Positionspapier zum Einsatz von PRECOBS bei der Bayerischen Polizei, www.bka.de, 3 p.

Harmati Barbara - Szabó Imre (2020): A prediktív rendészet és az automatizált igazságszolgáltatás, Belügyi Szemle 2020/5, 30. p.

Mátyás Szabolcs (2020): Bűnözésföldrajz (egyetemi jegyzet) Debrecen, 2020, 16. p.

Hivatkozott jogszabályok:

- 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről (hatályon kívül)
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

Világhálós források

<https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/tesztuzemben-a-rendorsegi-terkeptar-portal-prestat>

Felföldi Péter tanársegéd

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar
felfoldi.peter@uni-nke.hu

KERÉKPÁROS BALESETEK TÉRBELI ELOSZLÁSA BUDAPESTEN ÉS A WEB-BAL ALKALMAZÁS

Absztrakt

A közúti közlekedés és a balesetek sajnos egymástól ma még elválaszthatatlan fogalmak. A bekövetkezett baleseteknek az egyetlen valós „haszna” az, ha a későbbiekben lehet belőlük tanulni, és ezáltal kisebb valószínűséggel történnek meg a jövőben. Azonban a balesetek elemzéséhez, a belőlük levonható lehető legpontosabb következtetésekhez szükség van pontos bemenő adatokra. Ebben az írásban megismerkedhetünk egy ilyen nagy adathalmazt szolgáltatni képes alkalmazással. A belőle kinyert adatok alapján megvizsgálhatjuk, hogy milyen baleseti gócpontok fordulhatnak elő egy településen. Egy példán keresztül szemléltetem, hogy hogyan alkalmazható bemenő adatok forrásaként a budapesti kerékpáros közlekedés baleseti góchelyeinek feltárásában.

Kulcsszavak: Budapest, közlekedés, baleset, kerékpár, közlekedési baleset

1. Bevezetés, irodalmi áttekintés

A közúti közlekedésen belül a legfontosabb szempont a benne résztvevők biztonsága. Az elsődleges veszélyforrás a közlekedésben a mozgási energia, ennek a szintje befolyásolja az egyik legnagyobb mértékben a balesetek kimenetelét. Amennyiben ezeknek az energiaszinteknek a biztonságos mederben tartására nincsenek meg a megfelelő passzív biztonsági eszközök, azokban az esetekben a sérülések mértéke, a baleseti kimenetel is súlyosabb lehet. Különösen igaz ez a védtelen közlekedőkre. A balesetek kialakulása, következményeinek kezelése, de már a közlekedésben előforduló zavarok által okozott idővesztés is kimutatható, forintosítható veszteségeket okoz. (Irk, 1997) (Holló - Hermann, 2013). Emiatt fontos feladat a balesetmegelőzés, ugyanakkor a bekövetkezett balesetek okainak feltárása, az azokból történő helyes következtetések levonása is a későbbi hatékonyabb balesetmegelőzési munka érdekében. (Irk, 1978) (Holló, 2013) Ez nem csupán állami feladat, azonban állami részről, elsősorban a rendőrség koordinációjával szükséges ezt a

feladatrendszer fenntartani, és minél magasabb színvonalon végezni, ezzel biztosítva az állampolgárok egészséghez és szabad helyváltoztatáshoz fűződő jogait. A rendőrség részéről ez a feladat elsősorban a közlekedésrendészet munkájában jelenik meg (Mészáros, 2017), azonban vele párhuzamosan közrendvédelmi (Papp - Major, 2022), vagy akár csapatszolgálati (Gál, 2021) területen is jelentkezhetnek közlekedésrendészeti feladatok.

Jelen tanulmányban a közúti balesetek közül elsősorban a kerékpárosok részvételével bekövetkezett balesetekre fókuszálok. A tématerület elemzése során látható, hogy a kerékpáros közlekedés utóbbi 15 évben ismét tapasztalható fővárosi fellendülése (Felföldi, 2021b) során többen, több irányból vizsgálták a problémát. Azonban hazánkban a kerékpáros közlekedés főleg egyes síkvidéki területeken az elmúlt évtizedekben közel sem vesztett annyit a népszerűségéből, mint a fővárosban, ahol az 1960-as évek végétől fellendülő motorizációs fejlődés során mind a kerékpáros, mind a gyalogos közlekedés tervezése, lehetőségeinek biztosítása, és maga a közlekedésszervezés fókuszra került erről a fajta mobilitásról (Gáll, 2005), és csak a 2010-es években került vissza tudatos, stratégiai szintű tervekbe. (Ábel et al., 2014)

A baleseti helyzettel ezzel párhuzamosan foglalkozni kellett mind budapesti, mint egyes vidéki, mind országos szinten, és ez alól nem lehet kivétel semelyik közlekedési mód sem, noha nyilvánvalóan az egyes országrészekre, térségekre más és más balesettípusok a jellemzők, amely különbségek az egyes érintett járműtípusok tekintetében is megjelenhetnek. A felmérések szerteágazóak voltak, a kerékpáros forgalom alakulásával kapcsolatban több helyszínen országosan (Glász - Hóz, 2021), baleseti adatok elemzése Budapest tekintetében (Baranyai - Török, 2016), külön vizsgálva a „Safety in numbers”-elvet is (Glász, 2016) (Felföldi, 2015). Olyan elemzés is készült, amely a koreloszlást is a vizsgált szempontok közé emelte (Felföldi, 2014) (Glász - Heinczinger - Sesztakov - Török, 2011).

Létezik azonban egy olyan aspektusa is a kerékpárosok érintettségével bekövetkezett baleseteknek, amelynek a vizsgálatára a motorizált közlekedéssel ellentétben kevés figyelem irányult az eddigiekben, mégpedig a lokáció alapján történő analízis. Baleseti gócpontok létezése régóta ismert, melyekkel kapcsolatosan születtek is tanulmányok (Holló, 1994b) (Hóz, 2002) (Andrejszki - Baranyai - Török, 2017), készült gócpontvizsgálat közúti jelzések oldaláról vizsgálva is (Mocsári, 2004), azonban célzottan a kerékpáros közlekedés góchelyeinek feltárására kevés hazai szakirodalmi példa létezik (Mátyás et al., 2021), pedig az adatforrás rendelkezésre áll, amelyet térinformatikai eszközökkel elemezni is lehet. Az egyik ilyen adatforrásnak a bemutatása a 2. fejezetben olvasható.

2. A Web-Bal alkalmazás

A közúti közlekedésből származó adatok és információk számítógépes tárolása és hasznosítása a közlekedésbiztonság növeléséhez már évtizedekkel ezelőtt megkezdődött. (Holló, 1994a) Hazánkban a leglényegesebb adatforrás azonban a rendőrség által használt belső információs rendszer, a Robotzsaru (RZS NEO) (Hajzer, 1999). Ebben a rendszerben találhatóak meg az ország területén bekövetkező balesetekről a legszéleskörűbb információk, ugyanakkor ennek a rendszernek a hozzáférése és jogosultságkezelése még a rendőrség állományán belül is korlátozott, amelynek elsődlegesen információvédelmi okai vannak (Sütő, 2016). Mivel nem csak a balesetekkel kapcsolatos információk tárolódnak itt, hanem gyakorlatilag a rendőrség teljes adminisztratív működése ezen a rendszeren keresztül történik, ezért nyilvánvalóan a RZS NEO nem kutatható közvetlenül. Azonban számos itt rögzített esemény meghatározott adatai, így a rendőrség tudomására jutott balesetek is anonimizált módon, jogszabályi követelményekből kifolyólag meghatározott időn belül tovább kell, hogy kerüljenek a Központi Statisztikai Hivatalba (KSH) megismerhetőség céljából. Ez a folyamat nem teljes mértékben automatizált, így folyamatos munkát igényel a rendőrség és a KSH ezzel foglalkozó munkatársai részéről is. A KSH-nak továbbküldött adatok nemzetközi rendszerbe illeszthetőnek és anonimak kell lenniük. Emiatt az RZS NEO-ban tárolt adatok még a személyes adatokon felül is több információt tartalmaznak, mint a KSH-nak továbbküldött statisztikai adatlapok. (Hóz - Kucsara - Szabó, 2015) A KSH által nyilvántartott, és a nagyközönség számára megismerhető országos baleseti helyzetkép azonban a baleseti okutatók szemponjtjából nézve kevésbé hatékony, sok esetben nem lehet belőlük helyes következtetéseket levonni. Ezáltal kijelenthető, hogy a közlekedésbiztonság növelésének érdekében szükséges a KSH adatain felül más források vizsgálata is, főleg akkor, ha ezek a források ténylegesen tartalmaznak is releváns adatokat.

A jelen dolgozathoz felhasznált adatok forrása a Magyar Közút Nonprofit Zrt (MK) internetes felületén keresztül kutatói célra korlátozottan elérhető, valamint a közútkezelői feladatok minél színvonalasabb ellátásához az MK számára fenntartott Web-Bal alkalmazás. A Web-Bal elődje a Win-Bal elnevezésű szoftver volt, amelyet 2003-ban fejlesztettek ki. (Hóz, 2005) A Win-Bal egy CD-n elérhető szoftver volt, amelynek az adatbázisa ebből kifolyólag a szoftver telepítésének helyén volt elérhető. Így a módosítások, frissítések nem voltak egyszerűen szinkronizálhatók. Ebből kifolyólag készült el az internetes, felhő alapú adatbázissal rendelkező felület, ahol minden jogosult felhasználó ugyanazt az adatbázist használhatja. A Web-Bal bemeneti adatai az Országos Közúti Adatbank (OKA), a Magyar Közút által évente publikált

Országos Közúti Keresztmetszeti Forgalomszámlálás adatbázisa (OKKF), a KSH statisztikai modulja által szolgáltatott baleseti adathalmaz, amely a rendőrség által szolgáltatott helyadatok tekintetében az MK munkatársai által pontosított információkat tartalmaz. Mindezek vizuális megjelenítésére a Web-Bal Openstreetmap-alapú opensource megjelenítést is szolgáltat, valamint a számos lekérdezési lehetőség és szempont kiválasztása után az eredményeket táblázatos formában letölthetővé teszi, amelyet később további alkalmazások segítségével is feldolgozhatunk (pl. Google Earth/Maps, MS Excel, QuantumGIS, IBM SPSS).

Érdeemes megjegyezni azt is, hogy a 2010-es évek elejétől zajlik a közúthálózat megjelenítésének az Országos Közúti Adatbank alapján történő fejlesztése. A Közlekedési Információs Rendszer és Adatbázis (KIRA) fejlesztését jelenleg szintén az MK végzi. Ez a rendszer nyilvános, regisztrációt követően bárki által megtekinthető hazánk állami közúthálózata szintén Openstreetmap, illetve egyéb alaptérképek (pl. Google Maps) segítségével. A KIRA fejlesztésének alap gondolata is az volt, hogy számos lehetőség álljon rendelkezésre bárki számára a közúti közlekedést érintő kérdések vizsgálatára. Ennek a célnak az érdekében több irányból beérkező adatforrások integrálására törekedtek, és ebbe a rendszerbe szándékoztak beilleszteni helyrajzi információkat, vagy a Web-Bal adatait is (Stegena - Zubriczky, 2015). Sajnos ez az integráció a mai napig nem történt meg.

3. Kerékpáros balesetek a Web-Bal-ban

3.1. Lekérdezés

A Web-Bal online felülete a baleseti lekérdezések jóformán végtelen kombinációját teszi lehetővé. Jelen tanulmány elkészítésekor a kerékpáros közlekedés vizsgálata volt a fő szempont Budapesten. Érdekes kérdés, és sajnálatos módon egyre nagyobb aktualitással rendelkezik az egyéb mikromobilitási eszközökkel elszenvedett balesetek vizsgálatának szükségessége (Felföldi - Harangozó, 2021), azonban ennek a vizsgálata jelenleg a Web-Bal alapján nem lehetséges. Mivel a mikromobilitási eszközök, közülük is a legelterjedtebb elektromos rollerek jogszabályi oldalról tisztázatlan helyet foglalnak el a közlekedési eszközök között, ezért a rendőrségnek sem áll rendelkezésére az RZS NEO-ban ezek helyes regisztrálása, így értelemszerűen a KSH, majd az MK irányába sem kerül tovább ez az információ, holott baleseti szempontból ugyanúgy tényező az ezekkel az eszközökkel utazó, mint a gyalogos vagy a kerékpáros.

1. ábra – A Web-Bal keresőfelülete

forrás: https://webbal.kozut.hu/webbal_kkk/AccidentList.aspx

Az 1. ábra a Web-Bal keresőfelületének részletes nézetét mutatja. Ezen belül a Baleset adatai, a Részvevők adatai és a Sérültek adatai külön-külön is választható attribútumok tucatjaival rendelkezik helyre, időre, forgalomtechnikára, forgalmi helyzetre, baleseti körülményekre, a személyek sérülésének súlyosságára, okozói és részes jellegére stb.

Jelen vizsgálatban csupán egy lehetséges lekérdezés által mutatom be a Web-Bal által kínált lehetőségeket. 2010. január 1-től az utolsó teljes adatsorral rendelkező év végéig (2021. január 31.) lekérdeztem a Budapest közigazgatási területén bekövetkezett, személyi sérüléssel járó közúti közlekedési baleseteket, amelyben kerékpáros volt az okozó. A lekérdezés eredménye egy Excel-tábla volt, amely helyadatok ezreit tartalmazta, ez pedig a táblázatba került egyéb baleseti tulajdonságokkal együtt feldolgozható a továbbiakban.

3.2. Térinformatikai ábrázolás

A lekérdezés során kapott baleseti adathalmazt a jobb vizualizáció szempontjából számos további szoftverrel feldolgozhatjuk. Az egyik ilyen lehetőség a QuantumGIS (QGIS). Habár a Web-Bal egyik elsődleges funkciója az, hogy a közútkezelőt, vagy bármelyik másik

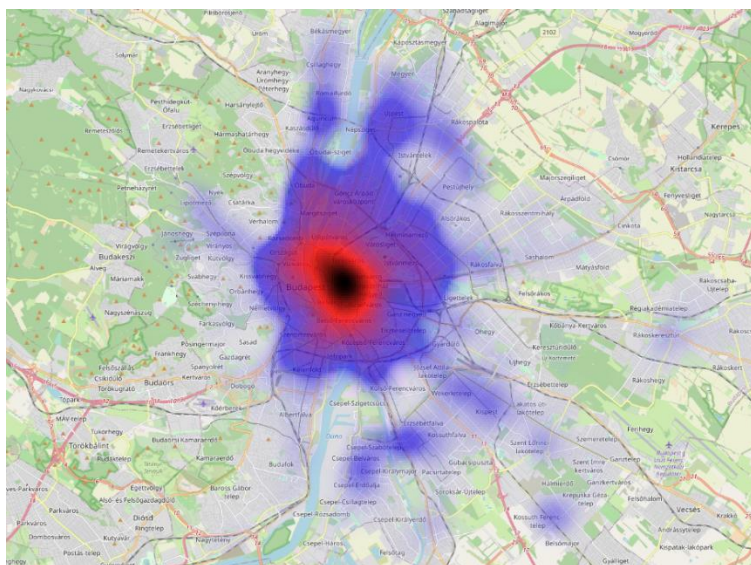
felhasználóját a baleseti gócpontok kutatásában segítse, és ebben térképes megjelenítési lehetőséget és számos paraméterezési lehetőséget kínál, a megjelenített térképes grafikai felülete, a térképen való navigálás szoftveres ergonómiája, felhasználóbarát jellege nem mondható kifejezetten korszerűnek. Így egyéb megoldások felhasználásával elérhető látványosabb eredmény is. Ilyenek a baleseti hőtérképek, amelyek nem csak a sűrűsödési pontok alapján, hanem a baleseti súlyosságok alapján is megmutatják nekünk a vizsgált időintervallum közlekedésbiztonsági kockázati pontjait. A kerékpáros balesetek adatai alapján QGIS-ben legenerált hőtérkép alapja nagyjából 2800 olyan balesetet, amelyben kerékpáros volt a baleset okozója. A kerékpárosok részvételével, de nem az ő okozói cselekményük következtében bekövetkező balesetek ezen a hőtérképen nem szerepelnek, azonban nem lennének jelentős eltérések az igazán jelentős gócpontok tekintetében. Terjedelmi korlátok miatt azokat egy másik tanulmányban lesz érdemes feldolgozni.

Nagy biztonsággal kijelenthető, és ez eddig is ismert jelenség volt, hogy a kerékpáros balesetek a budapesti Nagykörútra, és azon belüli területekre koncentrálódnak (Felföldi, 2013). Ezeket a baleseteket a súlyosságukkal kiegészítve súlyoztam, a szakirodalomnak (Holló, 2011) megfelelő logika mentén haladva 1-es értékkel véve a könnyű sérüléssel, 10-zel a súlyos és 100-zal a halálos kimenetelű baleseteket. A hőtérképen kézzel jelöltem a könnyű, pirossal a súlyos és feketével a halálos balesetek helyszíneit. A részesi halálos balesetek ábrázolásának hiánya torzíthatja leginkább ezt a térképet, mivel a külvárosokban is történtek ilyen kimenetelű balesetek, amelyekben azonban a kerékpáros nem okozó volt, hanem részese. Azonban ezek egyedi esetek, a gócpontok egyértelműen inkább a sűrűbben beépített belvárosra jellemzőek.

Belvárosi gócpontok közül a legszembetűnőbb a Károly körút Astoria és Dohány utca közötti szakasza, a Blaha Lujza tér környéke, a Szent Gellért tér és a felső rakpart területe, a Bajcsy-Zsilinszky és az Andrássy út Nagykörúton belüli szakasza, a Margit-híd fel- és lehajtói, valamint az Oktogon és a Baross utca és a József krt. csomópontja. Ezek a helyszíneken mindenképpen a veszélyforrások egyike a motorizált forgalommal való interakció, mint hibaforrás. A hőtérkép még a Bem tér környékén is sűrűsödést jelez, ami viszont az ott található szeparált kerékpáros infrastruktúra, a városban mérhető legnagyobb kerékpáros arány és a sajnos ott pár éve szintén bekövetkezett halálos villamosgázolás számlájára írható.

Alaposabban megvizsgálva az alábbi ábrákon láthatjuk a részleteket. A QGIS térinformatikai szoftverrel készített baleseti hőtérkép sajátossága az, hogy az adott területekre ráközelítve az adott képkivágáson látható súlyozott baleseti értékeknek megfelelően dinamikusan alakítja a színezést. Ennek megfelelően teljes Budapest tekintetében jóformán a teljes Nagykörúton belüli

terület egy halálos gócpont, míg belenyújtva a város egyes területei más és más színezettel jelennek meg. Ez a magyarázata annak a jelenségnek is, hogy ugyanannak az Astoriának a veszélyessége, (ahol több halálos baleset is történt), a legtöbb képkivágáson fekete, de azon a 6. ábra bal oldalán, ahol a Blaha Lujza térrel együtt szerepel, „csak” piros. Ezen az ábrán ugyanaz a veszélyessége az Astoriának, mint a többi képen, mindössze a szoftver így jeleníti meg azt, hogy a Blaha Lujza téren az Astoria környékéhez képest több baleset történt a vizsgált tizenegy évben, így az aggregált értékük jobban „befeketíti”.



2. ábra – Budapest teljes területének baleseti hőterképe, kerékpáros okozók 2010-2021

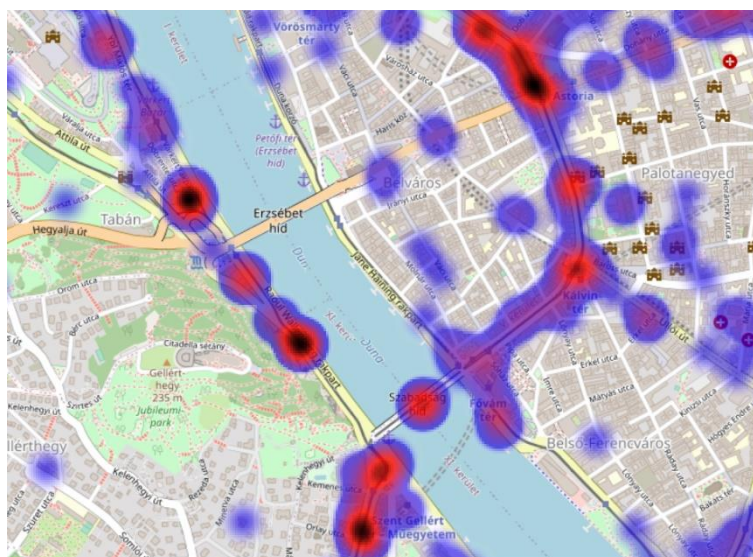
forrás: Web-Bal alapján a szerző szerkesztése, QGIS 3.16.5

A 2. ábra. az összes kerékpáros által okozott balesetek hőterképét mutatja 2010 és 2021 között Budapesten. Látható, hogy Dél-Pesten pl. a Gubacsi-híd környékén látható egy világoskék sűrűsödés, de ez nem azt jelenti, hogy azon a területen csak könnyű sérülések történtek, ott is volt halálos baleset, azonban Budapest belvárosi területén nagyságrendi különbség van a súlyosságok tekintetében, így a relatív súlyosságok indokoltá teszik a fekete szín használatát a belső kerületekre a külső területekhez viszonyítva.



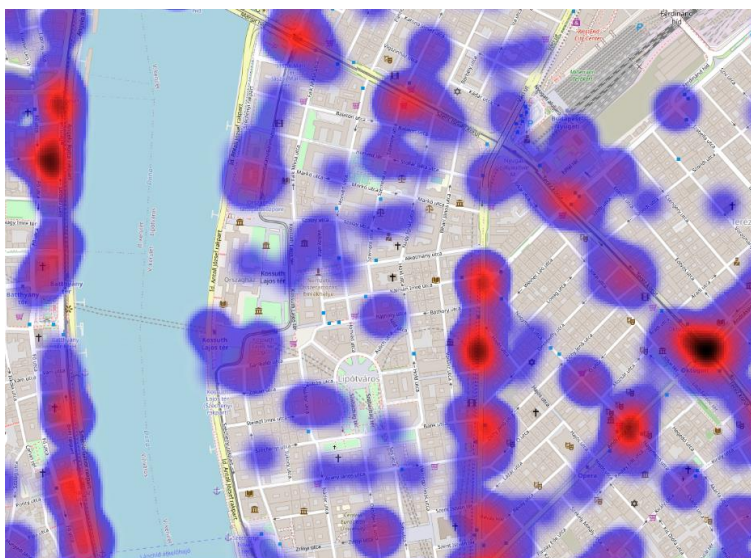
3. ábra – Budapest belvárosának baleseti hőterképe, kerékpáros okozók 2010-2021
forrás: Web- Bal alapján a szerző szerkesztése, QGIS 3.16.5

A 3. ábra Budapest belvárosának Nagykörúton belüli területeit mutatja. Habár a lekérdezett időintervallum 2010 és 2021 közötti, a baleseti adatokra nyilvánvaló befolyással van a 2020-ban a Nagykörúton átalakított infrastruktúra (Felföldi, 2021a), azonban ennek hosszútávú hatását még nem lehet kimutatni. Az azonban egyből látható, hogy két kiemelkedően veszélyes, több halálos áldozatot is követelő gócpont is látható, az ábrán baloldali fekete folt által jelölt Astoria és a tőle keletre található Blaha Lujza tér.



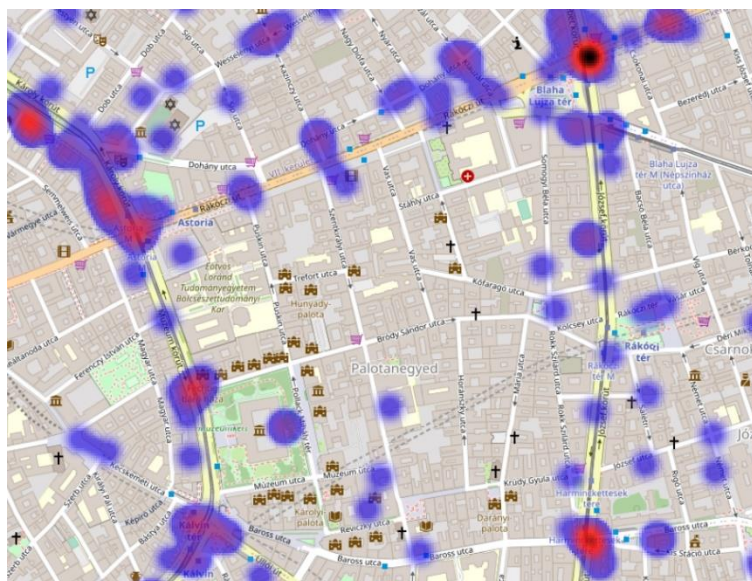
4. ábra – Baleseti hőterkép, Astoria, Döbrentei tér, Szent Gellért tér és rakpart, kerékpáros okozók 2010-2021
forrás: Web-Bal alapján a szerző szerkesztése, QGIS 3.16.5

A 4. ábra Budapest szűkebb belvárosát ábrázolja. Itt látható, hogy a képkivágás legveszélyesebbnek ható területe az Astoria környéke jobbra felül, azonban a budai oldalon északról délre a Döbrentei tér, a Gellérthegy előtti rakparti szakasz és a Szent Gellért tér környéke is gócpontként nevezhető meg.



5. ábra – Baleseti hőtérkép, Oktogon, Bajcsy-Zsilinszky út, Bem tér, kerékpáros okozók 2010-2021
forrás: Web-Bal alapján a szerző szerkesztése, QGIS 3.16.5

Az 5. ábra Pest belvárosának északi részét mutatja, ahol a kép felső szélé a Nagykörút Szent István körúti szakasza. Ebben a képkivágásban az egyértelműen legveszélyesebb terület az Oktogon, a kép jobb oldalán középen. Azonban veszélyes szakasznak mondható a környezetéhez képest a teljes Bajcsy-Zsilinszky út, valamint sajnos történt halálos baleset Budán a Bem téren is, ami a kép bal oldalán látható.



6. ábra – Baleseti hőterkép, Astoria, Blaha Lujza tér, 32-esek tere, kerékpáros okozók 2010–2021

forrás: Web-Bal alapján a szerző szerkesztése, QGIS 3.16.5

A 6. ábra Budapest Palotanegyed városrészét mutatja, amelynek csupán a határolóterületein, a Múzeum körúton és a József körúton lehet megnevezni gócpontokat. Látható, hogy ezen a képen a Blaha Lujza tér mutatkozik a legveszélyesebbnek. Mivel minden esetben aggregált veszélyességekről beszélhetünk, ezért nem csak halálos kimenetelű balesetekre kell gondolni ezeken a helyeken, több súlyos sérülés is erősítheti az adott helyszín súlyossági jelölőjét, azonban az mindenképpen kijelenthető, hogy a budapesti Nagykörút, és annak a Blaha Lujza téri csomópontja az elmúlt évtizedben a kerékpáros balesetek szempontjából kockázatos lokációnak számított.

4. Összefoglalás

A tanulmányban áttekintettük a baleseti góchelyek hazai kutatásának egyes korábbi állomásait, továbbá a kutatás szükségességét. A góchelyek kutatásának egy nagyon széleskörű információkat elérhetővé tévő alkalmazásával, a Magyar Közút által üzemeltetett Web-Bal alkalmazással lehetőségünk nyílik arra, hogy Magyarország területén bekövetkező, és a rendőrség tudomására jutó balesetek adatait különböző szempontok segítségével táblázatos formában további vizsgálatoknak vessük alá.

Egy ilyen vizsgálatra láthatunk példát, melyben a 2010 óta bekövetkező budapesti kerékpáros baleseteket elemezhettük. Ezekben a balesetekben a kerékpárosok voltak a balesetek okozói. A QuantumGIS térinformatikai szoftver segítségével legenerált baleseti hőterkép bemenő adattáblájában közel 2800 kerékpáros érintettségű baleset volt. Ekkora adatmennyiséget nem

érdemes külön-külön vizsgálni, a nagy adattömeg azonban lehetővé tett góckutatást, amelynek alapján feltárhatók voltak azok a pontok a városban, ahol az elmúlt évtizedben nagyobb sűrűségben fordultak elő balesetek. A városon belül a legveszélyesebb csomópontnak a Blaha Lujza tér környéke bizonyult eszerint a vizsgálat szerint. Ennek a térnek a teljeskörű rekonstrukciója 2022 végén fejeződött be, azonban ez a rekonstrukció alapjaiban nem alakította át a keresztező főközlekedési utak forgalmát. Sokkal nagyobb átalakítást jelentett 2020 tavaszán a Nagykörút kerékpársávjának átadása. Ennek a létesítménynek a balesetmegelőzésben betöltött szerepét jelen vizsgálathoz hasonló térinformatikai elemzéssel lesz érdemes vizsgálni néhány év elteltével, és ebben az esetben összehasonlító elemzéssel feltárhatóvá válik, hogy csökkent-e a tér gócponti jellege. A másik baleseti gócpontnak az Astoria környéke bizonyult, amelynek a forgalomtechnikája az elmúlt évek metrófelújításának következtében a buszos pótlás miatt szintén változott, és 2023-ban ismét változik. Ezzel együtt a Károly körúton található kerékpársávban levő szűkület egy buszos pótlás nélküli forgalomban is baleseti kockázatot hordozott magában, amely problémát ha az úttest átépítésével nem is, de veszélyre figyelmeztető jelzésekkel, forgalomtechnikai eszközökkel érdemes lenne kezelni.

A kerékpáros közlekedés biztonságossá tétele az összes közlekedő érdeke. Amennyiben a kerékpáros közlekedés biztonsága nő, vonzóbb mobilitási alternatívát jelenthet, amelynek torlódáscsökkentő hatása is van. Jelen tanulmány csupán egy gondolatébresztő, amelyben bemutattam egy lehetőséget, azonban ugyanezt a vizsgálatot érdemes lesz a későbbiekben más közlekedőtípusok képviselőire, akár azonos helyszíneken, de eltérő környezeti körülmények között történt balesetek vizsgálatokhoz is alkalmazni.

Felhasznált irodalom

Ábel Melinda – Andrásy Szilvia – Bencze-Kovács Virág – Benda György – Berger András – Bukovics Zoltán – Mátrai Tamás (2014): Balázs Mór-Terv. Budapest közlekedésfejlesztési stratégiája 2014–2030 (0 ed.). Budapest: BKK Budapesti Közlekedési Központ Zrt.

Andrejszki Tamás – Baranyai Dávid – Török Ádám (2017): A baleseti góchelyek és az infrastruktúra közötti kapcsolat vizsgálatának alapjai. In Enikő Bitay (Ed.), A XXII. Fiatal Műszakiak Tudományos Ülésszaka előadásai (pp. 75-78). Kolozsvár: Óbudai Egyetem

Baranyai Dávid – Török Ádám (2016): Analyzing the pedestrian and bicycling traffic in Hungary with the method of distant matrix. In Vujanic Milan (Ed.), Road accidents prevention 2016 (pp. 11-14). Novi Sad: [s. n.]

Felföldi Péter (2013): A budapesti kerékpáros balesetek vizsgálata 2011-2012- ben, javaslatok a megelőzésre. BME Diplomamunka

Felföldi Péter (2014): Kerékpáros-balesetek Budapesten. BELÜGYI SZEMLE: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 62(11), 83-100.

Felföldi Péter (2015): Cycling accidents and the "Safety in numbers". In Ing Pavol Augustín CSc doc & Bohus Chochlík Judr (Eds.), Prevenciaako nástroj na znízenie dopravnej nehodovsti (pp. 176-189). Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Felföldi Péter (2021a): Forgalmi helyzetkép a budapesti József körúton a COVID-19 első és második hulláma között. VÁROSI KÖZLEKEDÉS, 58(1), 17-24.

Felföldi Péter (2021b): Gyengébb közlekedők és átalakuló mobilitás Budapesten. BELÜGYI SZEMLE: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 69(7), 1239-1259. doi:10.38146/BSZ.2021.7.9

Felföldi Péter – Harangozó Valentin (2021): Az alternatív közlekedési eszközök budapesti helyzetképe, különös tekintettel az e-rollerekre. Közbiztonsági Szemle, 2(1), 9-38.

Glász Attila (2016): A kerékpáros közlekedés baleseti kockázata Budapesten. In Balázs Horváth, Gábor Horváth, & Bertalan Gaál (Eds.), Közlekedéstervezés és irányítás a 21. században (pp. 350-359). Győr: Széchenyi István Egyetem

Glász Attila – Heinczinger Mária – Sesztakov Viktor – Török Ádám (2011): Kerékpáros közlekedési balesetek korfájának meghatározása. KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁG: A NEMZETI KÖZLEKEDÉSI HATÓSÁG SZAKMAI LAPJA, 1(6), 71-74.

Glász Attila – Hóz Erzsébet (2021): Kerékpárutak forgalmi lefolyásának elemzése. In: Balázs Horváth - Gábor Horváth (szerk.), XI. Nemzetközi Közlekedéstudományi Konferencia (pp. 353-365). Győr: Széchenyi István Egyetem

Gál Erika (2021): Nagyvárosok forgalomtechnikai eszközeinek szerepe a terrorizmus elleni küzdelemben. MAGYAR RENDÉSZET, 21(2), 161-176.

Gáll Imre (2005): A budapesti Duna-hidak: Műszaki Könyvkiadó

Hajzer Károly (1999): Digitalizált nyomozás - Robotzsaru-2000. Belügyi Szemle (1995-2006), 47(11), 116-128.

Holló Péter (1994a): A hazai baleseti és forgalmi adatállományok és a nemzetközi IRTAD adatbank összekapcsolása, a folyamatos adatkapcsolat biztosítása. In: Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium - A közlekedésbiztonság informatikai rendszerének kialakításával és működtetésével kapcsolatos 1993. évi feladatok

Holló Péter (1994b): Útmutató: Baleseti gócok azonosítása, vizsgálata, megszüntetése az országos közutakon. Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság.

Holló Péter (2011): Gondolatok a közúti közlekedésbiztonsági teljesítménymutatókról. KÖZLEKEDÉSTUDOMÁNYI SZEMLE, 61(5), 8-13.

Holló Péter (2013): Balesetelemzés, közúti biztonság. Előadás, Forgalomtechnikai Mesteriskola a Magyar Mérnöki Kamara rendezésében, általános kurzus. Balatonföldvár, 2013. március 20.

Holló Péter – Hermann Imre (2013): A közúti közlekedési balesetek által okozott társadalmi gazdasági veszteségek aktualizálása. KÖZLEKEDÉSTUDOMÁNYI SZEMLE, 63(3), 22-27.

Hóz Erzsébet (2002): Előkészítő munkálatok a baleseti góc-helyek azonosításáról és megszüntetéséről. KÖZÚTI ÉS MÉLYÉPÍTÉSI SZEMLE: AZ ÚTALAP ÉS A KÖZLEKEDÉSTUDOMÁNYI EGYESÜLET LAPJA, 52(1-2), 64-66.

Hóz Erzsébet (2005): Csomópontok és útvonalak balesetveszélyességi értékelési módszertanának kidolgozása. Budapest: Magyar Útügyi Társaság Retrieved from https://road-safety.transport.ec.europa.eu/system/files/2021-07/hu_-_maut_gockereso.pdf.

Hóz Erzsébet – Kucsara Tibor – Szabó Sándor (2015): Kerékpáros létesítmények meglétének, kiépítésének, típusának és elhelyezkedésének hatása a kerékpáros balesetekre két alföldi megyében. ÚTÜGYI LAPOK: A KÖZLEKEDÉSEPÍTÉSI SZAKTERÜLET MÉRNÖKI ÉS TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (5).

Irk Ferenc (1978): A konfliktuselemzés mint a baleseti okkutatás tárgya. VÁROSI KÖZLEKEDÉS, 1978(4), 258-263.

Irk Ferenc (1997): Health-care costs of road accidents in Hungary. Paper presented at the The Fourth International Conference on Safety and Environment in the 21st Century.

Mocsári Tibor (2004): Evaluation of road signs for better visibility of black spots. Paper presented at the On safe roads in the XXI. century conference.

Mátyás Szabolcs – Lippai Zsolt Sándor – Németh Ágota – Gál Erika – Nagy Ivett – Felföldi Péter (2021): Budapest kerékpáros baleseteinek bűnözésföldrajzi elemzése. BŰNÖZÉSFÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK, 2(1-2), 21-33.

Mészáros Gábor (2017): A közlekedésrendészet feladata a közúti közlekedésben Rudnay Béla rendeletétől napjainkig. BELÜGYI SZEMLE: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 65(3), 54-66.

Papp Dávid – Major Róbert (2022): A körzeti megbízott közlekedésrendészeti feladatainak története. BELÜGYI SZEMLE: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-), 70(12), 2645-2661.

Stegená Zsolt – Zubriczky Levente (2015): Közlekedési információs portál a közlekedési szakma szolgálatában KIRA (Közlekedési Információs Rendszer és Adatbázis). Ütügyi lapok, 3(2).

Sütő Ákos (2016): Robotzsaru (NEO) Integrált ügyviteli és ügyfeldolgozó rendszer információvédelmi lehetőségei. Hadtudományi szemle, 9(2), 353-366.

Dr. Minkó-Miskovics Mariann Ph.D, LLM ügyvéd, független kutató

dr.miskovics.mariann@gmail.com

A FEGYVERES RABLÁS BÍRÓSÁGI GYAKORLATÁNAK TERÜLETI MEGOSZLÁSA A 2012-ES BTK. HATÁLYBA LÉPÉSE ÓTA MAGYARORSZÁGON

Absztrakt

2013. július 1. napján lépett hatályba a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény, amely viszonylag sok változást hozott a büntetőjogi szabályozásban, ideértve az erőszakos vagyon elleni bűncselekmények között szereplő rablás bűncselekményének változásait is. A rablás bűncselekménye nagymértékben módosult, illetve annak minősítő körülményeként szereplő „fegyveresen” minősítés is megváltozott.

A fegyveres rablás esetében ugyanakkor a 2012-es Büntető Törvénykönyv hatályba lépése óta nem került sor olyan átfogó elemzés vagy tanulmány készítésére, amely a körülbelül tíz éves bírósági gyakorlatot bűnözésföldrajzi szempontból dolgozná fel, tehát elemezné az ítélkezési gyakorlat eljáró bíróságok területére lebontott bűncselekményt, ideértve az ahhoz kapcsolódó adatokat.

Jelen előadásom, illetve tanulmányom keretében részletesen bemutatom, hogy a 2012- es Büntető Törvénykönyv hatályba lépése óta hogyan alakult a fegyveres rablás bűncselekményének bírósági gyakorlata az eljáró bíróságok területi megoszlására fókuszálva és annak alapján elemezve az egyes kapcsolódó adatokat, így az elkövetés típusait (elkövetők száma, rendbeliség, egyéb elkövetett bűncselekmények, egyéb minősítő körülmények), az elkövetőkre vonatkozó egyes speciális körülményeket (alakzatok, nem, életkor, állampolgárság, végzettség, munkahely, büntetett előélet, visszaesés), illetve az eljáró bíróságokat (elsőfokon, másodfokon és harmadfokon eljáró bíróságok) és az ezekhez kapcsolódó egyes speciális körülményeket.

Kulcsszavak:

Fegyveres rablás, bírósági gyakorlat, területi megoszlás

1. Bevezetés

Közel tíz éve, 2013. július 1. napján lépett hatályba a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.), amely – többek között – a vagyoni elleni erőszakos bűncselekmények körébe tartozó legsúlyosabb bűncselekmény, a rablás tekintetében is jelentősebb mértékű módosításokat vezetett be.¹ A rablás bűncselekménye esetében ugyanakkor az erőszakos jelleg mellett mindenképp kiemelendő a Btk-ban foglalt egyik minősítő körülmény, a „*fegyveresen*” minősítés,² amely a rablás fokozott társadalomra irányuló veszélyességét növeli, figyelemmel a fegyveres elkövetés során használt eszközökre.³

A fegyveres rablás bűncselekménye⁴ esetében ugyanakkor – bár a minősítő körülmény csak az 1978-as büntető törvénykönyvben jelent meg a rablás bűncselekménye tényállásában⁵ – nem alakult ki egységes bírósági gyakorlat; az egyes különböző hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságok eltérő módon értelmezik a jogszabályt, különösen az elkövetési módok és az elkövetés során használt eszközök körében. Ezek az eltérő értelmezési módok pedig megjelennek a büntetéskiszabás formájában is, amelynek eredményeként eltérő mértékű büntetés kiszabására került sor az egyes bíróságok gyakorlatát megvizsgálva.

Jelen tanulmány célja annak bemutatása, hogyan alakult a fegyveres rablás bűncselekményének joggyakorlata Magyarországon; milyen bírósági határozatok születtek ezen a területen és ezek a határozatok hogyan viszonyulnak az egyes bíróságok gyakorlatához: hogyan alakul ma Magyarországon a fegyveres rablás bűncselekményének ítélezési gyakorlata.

¹ Vö: A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 321. § és A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 365. § rendelkezései.

² 2012. évi C. törvény 365. § (3) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b)-c) pontok

³ A jelenleg – 2023. május 20. napján hatályos – szabályozás szerint fegyveresen követi el a bűncselekményt, aki működőképes lőfegyvert, robbanóanyagot, robbantószer, robbanóanyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket tart magánál vagy a bűncselekményt ezek utánzatával fenyegetve követi el. 2012. évi C. törvény 459.§ (1) bekezdés 5. pont

⁴ Jelen tanulmány keretében kizárólag a fegyveres rablás tényállásának egységben történő elemzésével foglalkozik, tehát sem a rablás bűncselekmények elemzésével, sem pedig a „*fegyveresen*” minősítés elemzésével nem foglalkozik. A rablás tekintetében szakirodalmat lásd például: Bujdos Iván Ákos: A bírói gyakorlat hatása a Btk. 365. § (1) bekezdése szerinti rablás elkövetési magatartásának értelmezésére, Magyar jog, 2016 (63) 11. 628-636.; Sisák Noémi: A rablás büntetőjogi szabályozásának történetisége, Ügyészek lapja, 2011 (18), 6. 83-92. A fegyveres minősítés értelmezésére lásd például: Miskovics Mariann: A fegyveres rablás bűncselekményének változásai a joggyakorlat és a kriminálstatisztika tükrében, Jura, 2015 (21), 1. 244-250.; Miskovics Mariann: A fegyveres elkövetés értelmezésének változásai az 1961-es Büntető Törvénykönyvtől kezdve napjainkig, Belügyi Szemle, 2016 (64), 6. 91-107.

⁵ 1978. évi IV. törvény 321. § (4) bekezdés a) pont

2. Jogszabályi háttér és joggyakorlat

A fegyveres rablás bűncselekménye a Btk-ban a vagyon elleni erőszakos bűncselekmények között található, külön egyszeres⁶ és többszörös⁷ minősítő körülményként⁸ magában foglalva a fegyveresen elkövetést is. Egyszeres minősítés esetén a büntetés mértéke öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés lehet, míg többszörös minősítés esetén öt évtől tizenöt évig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabása is lehetséges.⁹

A Btk. hatályba lépése óta eltelt közel tíz évben már a Kúria több releváns bírósági határozatot hozott a fegyveres rablás bűncselekménye tekintetében, amelyek közül egy hivatkozható bírósági határozattá vált közzététele a Bírósági Határozatok Gyűjteményében megjelent, tíz döntés pedig precedensképes határozat¹⁰ formájában került elfogadásra.¹¹

A Kúria az első említett határozatában a fegyveres rablás bűncselekményének elkövetését minősítette tovább, megállapítva, hogy bünszövetség létesül a terheltek között, amennyiben azok trafikok kirablását elhatározva három üzlet fegyveres rablását csoportosan végre is hajtják, akkor is, ha a helyszínek kiválasztása nem előzetesen eltervezve történik. Emellett a terheltek ebben az esetben társtettesnek minősülnek, amennyiben az egyik terhelt a társaival elhatározott

⁶ Egyszeres minősítésnek tekintem, hogy az adott bűncselekményhez kapcsolódóan listaszerű felsorolásban szerepelnek az egyes minősítő körülmények és más vagy több minősítő körülmény nem kapcsolódik hozzájuk. A fegyveresen minősítés egyszeres minősítő körülményként történő megjelenését lásd: 2012. évi C. törvény 365. § (3) bekezdés a) pont

⁷ Többszörös minősítő körülményen azt értem, hogy az adott minősítő körülmény más minősítő körülményt továbbminősít. A fegyveresen minősítés ebben az esetben továbbminősíti a jelentős értéket, illetve a hivatalos személy vagy külföldi hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy sérelmére hivatalos eljárása, illetve feladata teljesítése során történő elkövetést. A fegyveresen minősítés továbbminősítését lásd: 2012. évi C. törvény 365. § (4) bekezdés b)-c) pontok

⁸ Az egyszeres és a többszörös minősítés nem jelenti a több minősítő körülmény egymás mellett történő, párhuzamos megjelenését. Tehát a fegyveresen minősítés esetében a rablás bűncselekménye tekintetében a fegyveresen minősítés egyszeres minősítő körülményként, többszörös minősítő körülményként és párhuzamos minősítő körülményként is megjelenhet. Párhuzamos minősítésre példa lehet a fegyveresen minősítés mellett megjelenő felfegyverkezve, csoportosan, bünszövetségben, a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére történő elkövetés. A rablás bűncselekményeinek egyes minősítő körülményeit lásd: 2012. évi C. törvény (3) bekezdés b)-c)-d)-g) pontok.

⁹ Megjegyzendő, hogy a fegyveres rablás bűncselekményének fokozottabb társadalomra veszélyessége a Btk. Általános részében is megjelenik: az elkövető büntethető a 14. életév betöltése előtt is, amennyiben a rablás bűncselekményét – ideértve a fegyveresen elkövetett rablást is – követte el, illetve a szabadságvesztés-büntetés végrehajtási fokozata fegyház, amennyiben a háromévi vagy ennél hosszabb szabadságvesztést a rablás súlyosabban minősülő esetei – ideértve a fegyveresen minősítést, mint egyszeres minősítést és többszörös minősítést – követte el az elkövető. 2012. évi C. törvény 16. § h) pont és 37. § (3) bekezdés a) pont ad) alpont

¹⁰ A magyar korlátozott precedensrendszer magyarázatát lásd például: <https://jogaszvilag.hu/szakma/mit-jelent-a-korlatozott-precedensrendszer-bevezetese/> (Letöltés dátuma: 2023. május 19.)

¹¹ Megjegyzendő, hogy a precedensképes határozatok mellett más bírósági határozatok is meghozatalra kerültek a fegyveres rablás bűncselekménye tekintetében, azonban azok nem hivatkozhatók úgy, mint a precedensképes határozatok, emellett feldolgozásukra a statisztika keretében jelen tanulmány III. részében kerül sor.

rablás eredményes végrehajtása érdekében csak azt követően lép be a rablással érintett dohányboltba, hogy bűntársa az eladót fegyverrel a bevétel átadása érdekében megfenyegette.¹²

A Kúria minden, fegyveres rablás bűncselekményével kapcsolatos precedensképes határozatában hatályában fenntartotta a másodfokú bíróság döntését, egyetlen alkalommal sem került sor a másodfokú bíróság határozatának megváltoztatására. Emellett a Kúria fegyveres rablás bűncselekményével kapcsolatos precedensképes határozatai alapvetően az alábbi témakörökhöz tartoznak: elkövetői alakzat,¹³ alkalmazandó jogszabály,¹⁴ rablás vagy más bűncselekmény,¹⁵ korábbi res iudicata,¹⁶ illetve kisebb kérdések megválaszolása.¹⁷ Ezek a határozatok ugyanakkor kizárólag Budapesten kerültek meghozatalra, ahol a Kúria székhelye van, tehát külön bűnözésföldrajzi jelentőségük a fegyveres rablás bűncselekményének bírósági joggyakorlatának megoszlása tekintetében nincsen.

3. A fegyveres rablás bírósági gyakorlatának területi megoszlása

A fegyveres rablás bűncselekménye – más fegyveresen elkövethető bűncselekményekkel¹⁸ összehasonlítva – viszonylag gyakran előfordul, amelynek eredményeként a kapcsolódó bírósági gyakorlat is viszonylag széleskörűnek tekinthető; a Btk. hatályba lépése óta eltelt közel tíz évben összesen 72 ügyben hozott határozatot valamely bíróság, amelynek 21%-ában a Kúria (harmadfok), 74%-ában valamelyik ítélőtábla (másod- és harmadfok) és 5%-ában valamelyik törvényszék, illetve járásbíróság (első- és másodfok) járt el.¹⁹

¹² BH 2007.8.253. (Kúria Bfv. III. 1.485/2016.).

¹³ Kúria Bfv.1071/2018/7., Kúria Bfv.1598/2015/4., Kúria Bfv.644/2015/8.

¹⁴ Kúria Bfv.1516/2014/8., Kúria Bfv.622/2014/7.

¹⁵ Kúria Bfv.578/2019/10., Kúria Bfv.197/2017/7.

¹⁶ Kúria Bfv.1562/2017/6.

¹⁷ Kúria Bfv.1798/5215/6., Kúria Bfv.71/2015/7.

¹⁸ A jelenleg hatályos Btk. szerint fegyveresen elkövethető bűncselekmény az emberrablás, a személyi szabadság megsértése, a közösség tagja elleni erőszak, a magánlaksértés, a hatósági eljárás megzavarása, a hivatalos személy elleni erőszak, a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak, a közérdekű üzem működésének megzavarása, a nemzetközi gazdasági tilalom megszegése, a garázdaság, a rendbontás, a határozás bűncselekmények, az embercsempészség, az önbíráskodás, a jármű önkényes elvétele, a szökés és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak. Ezen bűncselekmények fegyveresen minősítésének előfordulását lásd: Miskovics Mariann: A „fegyveresen” és „felfegyverkezve” minősítő körülmények megjelenése a magyar, a német és az osztrák büntetőjogban. Doktori értekezés, 2018, Debrecen

¹⁹ Az egyes megvizsgált ügyek – bírósági határozatok – az Országos Bírósági Hivatal által működtetett anonimizált bírósági határozatok keresője segítségével kerültek meghatározásra „fegyveres rablás” keresőszóval, a határozat által érintett jogterületként büntetőjogot meghatározva, a büntető kollégiumok által meghozva 2023. április 1. napjának lezárásával. A kereső elérhető: <https://eakta.birosag.hu/anonimizalt-hatarozatok>
Az egyes számítások elvégzésére az említett és elérhető bírósági határozatok tartalmának feldolgozása alapján került sor; az egyes számítások minden esetben saját keresés és feldolgozás eredményei.

3.1. A fegyveres rablás ítélkezési gyakorlatának területi megoszlása az egyes bíróságok között

A Kúriához²⁰ eljutott ügyeket megvizsgálva megállapítható, hogy azok a legtöbb esetben a Fővárosi Törvényszéken kezdődtek (3 ügy) és ezt követően másodfokon a leggyakrabban a Fővárosi Ítéltábla járt el (3 ügy), illetve a Budapest Környéki Törvényszék és a Miskolci Törvényszék (2-2 ügy). Ez ugyanakkor csak részben tekinthető meglepőnek, mivel a legtöbb ügy a Fővárosi Törvényszéken kezdődött, ahol a magyar lakosság 18%-a él összesen,²¹ míg Budapest Környéki Törvényszék és a Miskolci Törvényszék is arányaiban több lakosra vetítve hozott a fegyveres rablás bűncselekménye ügyében határozatot, mint más, a fegyveres rablás bűncselekménye ügyében eljáró bíróságok.

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy nemcsak a Kúria járt el harmadfokon, hanem összesen két ügyben az ítélőtáblák is hoztak a fegyveres rablás bűncselekményével kapcsolatban harmadfokú határozatot, azonban viszonylag kis számú esetben: egy ilyen ügyben döntött a Fővárosi Ítéltábla és egy ügyben pedig a Győri Ítéltábla. Ezekben az esetekben másodfokon törvényszékek jártak el (Fővárosi Törvényszék és Székesfehérvári Törvényszék), elsőfokon pedig a kerületi, illetve járásbíróságok (Budapesti XX., XXI., XXII. Kerületi Bíróság és a Dunaújvárosi Járásbíróság). Azonban ebben az esetekben az adatok kis száma miatt további ügyek tekintetében részletesebb következtetések nem vonhatók le.

A másodfokon maradt ügyeket megvizsgálva kis mértékben hasonlóan alakulnak az ügyszámok, mint a harmadfokot elért ügyek tekintetében: erős a főváros-központúság és a fővároson kívül jóval kisebb arányban döntöttek az egyes bíróságok a fegyveres rablások bűncselekményeinek az ügyében: összesen 51 ügyben döntöttek az ítélőtáblák, amelyeknél 62,7%-ban a Fővárosi Ítéltábla hozott ítéletet. Meglepően sok fegyveres rablásról döntött a Győri Ítéltábla (15,6%) és a Pécsi Ítéltábla (11,7%), amihez képest a Debreceni és a Pécsi Ítéltábla viszonylag kevés esetében járt el. Területileg ugyanakkor a legkevésbé változatosak a Debreceni Ítéltáblához eljutott ügyek voltak: két-két ügy érkezett a Debreceni és a Miskolci

²⁰ Jelenleg kizárólag harmadfokon a Kúria hozhat határozatokat, amelynek a székhelye Budapest. Ennek megfelelően a harmadfokú határozatok jelentős részét – figyelemmel a külön említett harmadfokú határozatokra – Budapesten hozták meg, így ennek külön területi megoszlás szerinti ábrázolása nem szükséges.

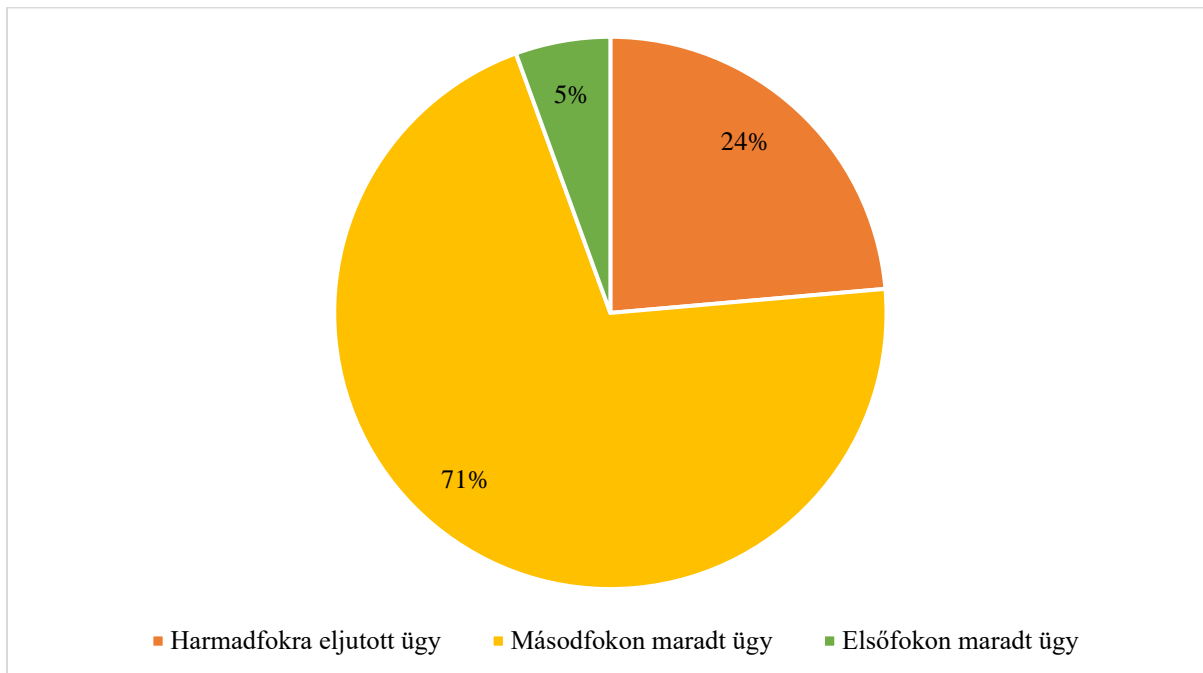
²¹ Forrás: https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/elozetes_adatok/#/11 (Letöltés dátuma: 2023. május 14.)

Törvényszékről, míg a Fővárosi, Győri, Pécsi és Szegedi Ítéltáblára négy-négy törvényszékről kerültek az eldöntendő fegyveres rablás bűncselekményével foglalkozó ügyek.

A másodfokon maradt ügyek között a leggyakrabban – valószínűleg a már említett lakosságszám miatt – a Fővárosi Törvényszék járt el (17 ügy), illetve viszonylag sok ügyben döntött a Budapest Környéki Törvényszék (8 ügy) is. Viszonylag kevés ügyben döntött ugyanakkor a Veszprémi, a Szombathelyi, a Szekszárdi, a Szolnoki, a Gyulai és a Kecskeméti Törvényszék (mindegyik esetben egy-egy ügy). Megvizsgálva az egyes ítéltáblák eljárását, megállapítható, hogy szinte minden, az illetékességi területükön eljáró törvényszékről kerültek fel másodfokra az egyes ítéltáblákhoz fegyveres rablásos ügyek, ugyanakkor a rendelkezésre álló adatok szerint a Debreceni Ítéltábla illetékességi területéhez tartozó Nyíregyházi, illetve Egri Törvényszék és a Pécsi Ítéltábla illetékességi területéhez tartozó Kaposvári, illetve Zalaegerszegi Törvényszék a Btk. hatályba lépése óta nem járt el fegyveres rablás bűncselekményével kapcsolatos ügyben.

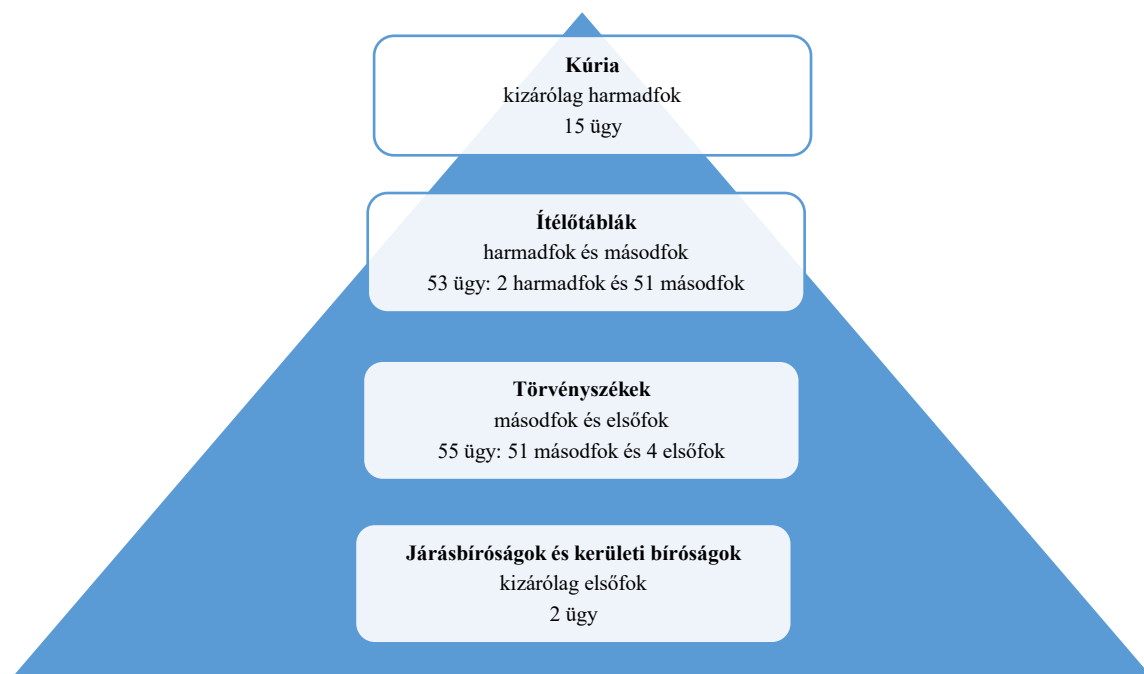
Az elsőfokon maradt fegyveres rablások esetében rendkívül kisszámú ügy áll rendelkezésre: összesen 4 fegyveres rablásról döntöttek törvényszékek (3 ügyben a Fővárosi Törvényszék és 1 ügyben a Tatabányai Törvényszék) úgy, hogy azok ellen semmilyen jogorvoslat nem került benyújtásra. A többi 18 törvényszék nem hozott határozatot olyan fegyveres rablás bűncselekménye ügyében, amely elsőfokon maradt volna.

A fegyveres rablás bűncselekményének az egyes bírósági szintek, illetve illetékes bíróságok közötti megoszlása az alábbiak szerint ábrázolható (1. és 2. ábra):



1. ábra:

A fegyveres rablás bűncselekményének Btk. hatályba lépése óta az egyes bírósági szintek közötti megoszlása



2. ábra:

A fegyveres rablás bűncselekményének Btk. hatályba lépése óta az egyes illetékes bíróságok közötti megoszlása

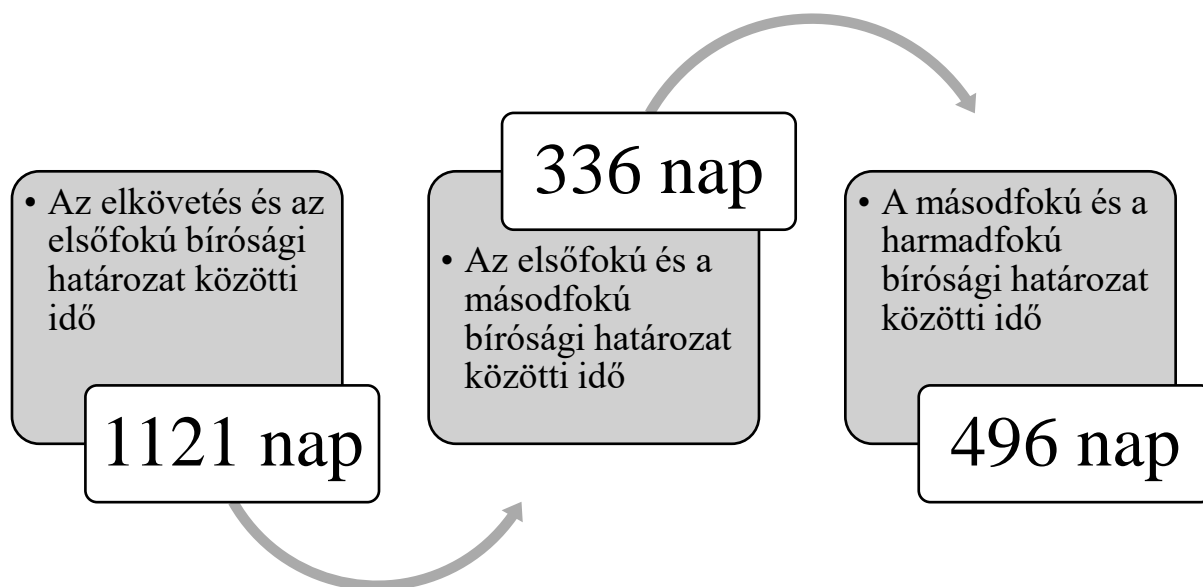
A fentiek alapján megállapítható, hogy a fegyveres rablás bűncselekményének ügyében a leggyakrabban az egyes törvényszékek jártak el, figyelemmel azok első- és másodfokú hatáskörére; ezt követően majdnem mindegyik ügy eljutott valamelyik ítélőtáblára, figyelemmel azok másod- és harmadfokú hatáskörére. Ezzel szemben rendkívül kevés ügy maradt elsőfokon és viszonylag kevesebb ügy jutott el a Kúriához vagy valamelyik ítélőtáblához harmadfokra.

1. A fegyveres rablás bűncselekményének időbeli megoszlása a bíróságok területi megoszlása tükrében

A fegyveres rablás bűncselekményének közel 10 éves bírósági gyakorlata tekintetében mindenképp célszerű megvizsgálni, hogy az egyes bíróságok mennyi idő alatt hoztak határozatot az adott ügyben és területileg bármilyen eltérés észlelhető ezen a területen vagy sem.

Először is, megállapítható, hogy a fegyveres rablás bűncselekményének elkövetése – elsőfokú – másodfokú – harmadfokú eljárásban hozott bírósági határozatok körében általában gyorsan zajlanak az eljárások, ugyanakkor megjelenik az elsőfokú bírósági eljárás nehézsége: a teljes és részletes bizonyítási eljárás szükségessége, az összes nyomozati anyag áttekintése és számbavétele; ennek eredményeként pedig az elsőfokú bírósági eljárás tekinthető a leginkább lassúnak az elkövetéstől számítva. A másodfokú bíróságok ezzel szemben rendkívül gyorsan dolgoznak, kevesebb, mint egy év alatt döntenek átlagosan az új Btk. hatályba lépése óta a fegyveres rablások bűncselekményeiről. A harmadfokú bírósági eljárás is viszonylag gyorsan zajlott az ilyen ügyekben, kicsit több, mint egy év alatt határoztak az eljáró bíróságok az eléjük került fegyveres rablás bűncselekményével kapcsolatos ügyekről.

Az elkövetés – elsőfokú határozat – másodfokú határozat – harmadfokú határozat folyamat az alábbiak szerint ábrázolható (3. ábra):



3. ábra: A fegyveres rablások bűncselekményeinek az elkövetéstől számított átlagos időtartama az egyes bírósági szintek között

Megvizsgálva ugyanakkor az egyes bíróságok eljárási idejét, már lényegesen nagyobb eltérések fedezhetők fel:

- A Fővárosi Törvényszék²² esetében az elkövetéstől számítva átlagosan 1475 nap telik el az elsőfokú határozat meghozataláig, majd 431 nap a másodfokú határozat meghozataláig és 606 nap a harmadfokú határozat meghozataláig;
- A Dunántúli vármegyei bíróságok esetében 1168 nap átlagosan az elsőfokú határozat meghozatala, 303 nap a másodfokúé és mindösszesen 319 nap a harmadfokúé, míg Kelet-Magyarországon ezek a számok annyiban változnak, hogy rövidebb idő alatt kerül sor az elsőfokú határozat meghozatalára, amelyre az elkövetéstől számított átlagosan 913 nap alatt történik, a másodfokú határozat meghozatala hosszabb ideig tart, 383 napig és a harmadfokú határozat meghozatala pedig kifejezetten magas az eddigi értékekhez képest, átlagosan 573 nap.²³

²² Tekintettel arra, hogy viszonylag nagyobb számú fegyveres rablás bűncselekményének elkövetésére került sor a Fővárosi Törvényszék, mint első- és másodfokon eljáró bíróság illetékességi területén, így ennek elkülönített vizsgálata mindenképp indokoltnak tekinthető.

²³ Tekintettel arra, hogy viszonylag kisebb számú ügy állt összesen rendelkezésre – a Fővárosi Törvényszék által elbírált, a fegyveres rablás bűncselekményére vonatkozó határozatok külön történő vizsgálata miatt – így indokoltá vált egy olyan megkülönböztetés alkalmazása, amely érdemben is ábrázolhatóvá teszi az egyes elbíráltási határidőket területi szinten is. Ennek érdekében Magyarország keleti és nyugati irányú felosztása révén válhattak a leginkább értelmezhetővé és ábrázolhatóvá az egyes határidők.

3.2. A fegyveres rablás bűncselekményének elkövetőinek területi megoszlása és jellemzői

A már említettek szerint összesen 72 ügyben hoztak határozatot a különböző bíróságok a fegyveres rablás bűncselekménye vonatkozásában, amely ugyanakkor nem jelenti azt, hogy összesen ennyi bírósági határozat került volna meghozatalra, illetve összesen ennyi elkövető követte volna el az említett bűncselekményt. Megvizsgálva a rendelkezésre álló határozatokat, megállapítható, hogy összesen 157 bírósági ítéletet hoztak a fegyveres rablás bűncselekményének ügyében az egyes bíróságok és az elkövetők száma a 72 ügyben összesen 148 fő volt.

Ez elméletben azt jelentené, hogy egy fegyveres rablás bűncselekményét átlagosan 2,05 elkövető valósítja meg, tehát inkább a többes elkövetői alakzat (társtettség és részesség) jellemzőbb, nem pedig az önálló tettség, ugyanakkor az egyes elkövetéseket megvizsgálva a gyakorlatban mégis inkább az egyedül eljáró elkövető a gyakoribb, a 148 elkövetőből 30 elkövető minősült önálló tettesnek, a többi esetben társtettesi²⁴ vagy valamelyik részesi²⁵ alakzat valósult meg.

A legtöbb elkövető – a korábban már bemutatottak szerint – a Fővárosi Törvényszékhez kapcsolódik, összesen 51 elkövető esetében döntött a fegyveres rablás bűncselekményéről a bíróság. Viszonylag sok elkövető esetében hozott határozatot a vizsgált bűncselekmény tekintetében a Budapest Környéki Törvényszék is, összesen 22 elkövető esetében, ráadásul a Budapest Környéki Törvényszék hozott határozatot az egyszerre legtöbb – összesen 13 – elkövető által együttesen elkövetett fegyveres rablás bűncselekményében is. Emellett a legtöbb önálló tettes (30 elkövető) fegyveres rablásának bűncselekményéről a Fővárosi Törvényszék határozott (9 elkövető), a többi elkövető pedig vegyesen oszlott meg az egyéb eljáró bíróságok között. Ez a tendencia érvényesült a két és három elkövetőről döntő bíróságok esetében is: a Fővárosi Törvényszék határozott a leggyakrabban, a többi többes elkövetőről pedig vegyesen döntöttek az egyes eljáró bíróságok.

²⁴ Társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg. 2012. évi C. törvény 13. § (3) bekezdés

²⁵ Részes lehet a felbujtó és a bűnsegéd is; felbujtó az, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír; bűnsegéd pedig az, aki a bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt. 2012. évi C. törvény 14. § (1)-(2) bekezdések

4. Az egyes, a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság által hozott határozatokkal érintett elkövetők személyi körülményei

Tekintettel arra, hogy a Fővárosi Törvényszék járt el első-, másod- és harmadfokon a leggyakrabban a fegyveres rablás bűncselekménye vonatkozásában, így az általa hozott határozatokkal érintett elkövetők személyi körülményeinek vizsgálata a leginkább megalapozható és a leginkább elemezhető.

A minél részletesebb és alaposabb vizsgálat érdekében az alábbi szempontrendszer felállítására került sor az elkövetők személyi körülményeinek a tekintetében:

- a) az elkövető állampolgársága;
- b) az elkövető életkora;
- c) az elkövető családi állapota;
- d) az elkövető kiskorú gyermekeinek, mint eltartottjainak száma;
- e) az elkövető végzettsége;
- f) az elkövető foglalkozása;
- g) az elkövető büntetett előélete;
- h) az elkövető visszaesőnek minősülése.

A Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság által fegyveres rablás bűncselekményében meghozott határozatoknak az egyes elkövetők személyi körülményeire²⁶ tekintettel az alábbiak állapíthatók meg:²⁷

- a) az elkövető állampolgársága:

magyar	román	szerb	szlovák	nem rögzített
39	3	3	1	0

²⁶ Az egyes táblázatok első sorában az egyes jellemzők, míg a második sorában minden esetben az elkövetők számára utaló adatok szerepelnek.

²⁷ Megjegyzendő, hogy több bírósági határozatban a Fővárosi Törvényszék határozatában nem rögzített egyes adatokat, amelyek egy része ráadásul a határozat többi részéből sem volt megállapítható (például a nemet nem rögzítette a bíróság kifejezetten, de külön említette, hogy az elkövető gyermekei a volt feleségénél kerültek elhelyezésre). Ennek érdekében minden esetben külön oszlopban szerepel a „nem rögzített” kitétel.

b) az elkövető neme:²⁸

férfi	nő	nem rögzített
40	0	11

c) az elkövető életkora:²⁹

felnőttkorú	fiatalkorú	nem rögzített
47	4	0

d) az elkövető családi állapota:

egyedülálló	élettársi kapcsolatban élő ³⁰	házasságban élő	nem rögzített
25	19	4	3

e) az elkövető kiskorú gyermekeinek, mint eltartottnak³¹ száma:

nincs	1 kiskorú	2 kiskorú	3 kiskorú	nem rögzített
35	9	3	2	2

²⁸ Az elkövető neme esetében több bírósági határozatban nem került rögzítésre, illetve következtetést sem lehetett levonni az illető nemére, ugyanakkor – figyelemmel a mai hatályos jogszabályokra, transznemű személy által fegyveres rablás bűncselekményének elkövetése a Btk. hatályba lépése óta gyakorlatilag kizárható, különösen, hogy amennyiben transznemű személy követte volna el a vizsgált bűncselekményt, az a bűncselekmény regisztrációja során sem került volna megfelelően rögzítésre a vonatkozó adatrögzítési lehetőség (rubrika) hiányában..

²⁹ A Btk-ban foglaltak szerint eltérő rendelkezések alkalmazandók a fiatalkorú elkövetőkre, mint a felnőttkorúakra, ezért szükséges ez a különbségtétel. A Btk-ban foglaltak szerint fiatalkorúnak az tekinthető, aki a bűncselekmény elkövetésekor a 12. életévét betöltötte, de a 18. életévét még nem. 2012. évi C. törvény 105. § (1) bekezdés

³⁰ Az élettársi kapcsolat külön történő említése két okból is szükséges: egyrészt magában az életközösség is elkülöníthető az egyedülálló léttől és a házasságtól, másrészt pedig jogi relevanciája is lehet, figyelemmel a bejegyzett élettársi kapcsolatról, és az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvényben foglaltakra, amely lehetővé teszi két azonos nemű személy együttélésének jogszabályi keretek közé emelését, amelynek azonban külön büntetőjogi relevanciája nincs.

³¹ Az egyes bírósági határozatok nemcsak a kiskorú gyermekekről tesznek említést, hanem a nagykorúakról is, illetve egyéb eltartottakról is, azonban a kiskorú gyermekeket minden esetben külön rögzítik, a tartásra kötelezett hozzátartozókkal együttesen, ezért került sor kizárólag a kiskorú gyermekek számának rögzítésére.

f) az elkövető végzettsége:³²

alapfokú	középfokú	felsőfokú	nem rögzített
22	27	2	0

g) az elkövető foglalkozása:³³

kékgalléros	fehérgalléros	alkalmi	munkanélküli	tanuló	nyugdíjas	nem rögzített
23	8	7	7	2	1	3

h) az elkövető büntetett előélete:³⁴

nem	nem, de folyamatban van	igen	igen és folyamatban van	nem rögzített
17	5	25	4	0

i) az elkövető visszaesői minősége:³⁵

³² A végzettségek esetében az egyes bírósági határozatok szinte minden esetben tartalmazták, hogy az elkövető milyen végzettséggel rendelkezett, azonban ezek annyira változatosak voltak, hogy kategorizálásuk vált szükségessé. Ennek megfelelően alapfokú végzettségnek tekinthető minden olyan végzett, amely nem éri el az érettségit vagy a szakképző iskola által nyújtott végzettséget; középfokú végzettségnek tekinthető az érettségi és a szakképző iskolában megszerzett végzettség; felsőfokú végzettségnek tekinthető az egyetemi vagy főiskolai végzettség. Egyetemi vagy főiskolai végzettség feletti végzettség bármely elkövető általi megszerzésére nem került sor.

³³ Az elkövető foglalkozása tekintetében is kategóriák létrehozatala vált szükségessé, tekintettel arra, hogy rendkívül változatosak voltak az egyes elkövetők foglalkozásai. Ennek megfelelően az angolszász kékgalléros és fehérgalléros munkavállalói csoport került elkülönítve, figyelemmel arra, hogy az alkalmi munka esetében külön kategória alkalmazása vált szükségessé a bírósági határozatok tartalma miatt. Emellett külön kategóriaként jelent meg a munkanélküli, a tanulói és a nyugdíjasi jogviszony is. A kékgalléros és a fehérgalléros munkavállalók elkülönítésére lásd például: <https://www.profession.hu/cikk/mit-jelent-a-galler-szine> (Letöltés dátuma: 2023. május 15.)

³⁴ Az elkövető büntetett előélete vonatkozásában szükség volt annak elkülönítésére, hogy az elkövető ténylegesen büntetve volt vagy sem, hiszen egyes esetekben az elkövető még nem büntetett előéletű, de már más bűncselekmény elkövetése miatt már folyamatban van vele szemben büntetőeljárás, illetve már büntetett előéletű és a fegyveres rablás bűncselekménye miatt vele szemben indított büntetőeljárás mellett más büntetőeljárás is folyamatban van vele szemben. Ennek hátterét lásd a 2012. évi C. törvény 97. § (1) bekezdésében és a bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény 9. § b) pontjában.

³⁵ A Btk-ban foglaltak szerint az elkövető lehet visszaeső, különös visszaeső, többszörös visszaeső és erőszakos többszörös visszaeső. Az egyes fogalmakat lásd: 2012. évi C. törvény 459. § (1) bekezdés 31. pont és a)–c) alpontok.

nem	igen: nem rögzített	igen: különös	igen: többszörös	igen: erőszakos többszörös
44	2	1	3	1

A fentiek alapján hipotézisként felállítható, hogy a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság által elbírált fegyveres rablás bűncselekményei esetében az elkövető leggyakrabban:

- magyar állampolgár volt, aki
- férfi,
- felnőttkorú,
- egyedülálló,
- nem rendelkezik kiskorú gyermekkel,
- középfokú a legmagasabb iskolai végzettsége,
- kékgalléros, fizikai munkát végző munkavállaló,
- aki büntetett előéletű,
- ugyanakkor nem visszaeső

személy lehetne. Ez a hipotézis ugyanakkor – figyelemmel az összes elemre – az 51 elkövetőt tekintve mindösszesen 3 elkövetőre igaz teljes egészében, tehát nem igazolható megfelelően, mindösszesen az elkövetők 5,88%-a tekintetében, amely meglehetősen kevésnek tekinthető.

Ugyancsak hipotézisként lehet felállítani, hogy a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság által elbírált fegyveres rablás bűncselekményei esetében az elkövető a legritkább esetben volt:

- szlovák állampolgár,
- nem rögzített nemű,
- fiatalkorú,
- házas,
- 3 kiskorú gyermeke van,
- felsőfokú végzettséggel rendelkezik,
- nyugdíjas,
- büntetett előéletű és vele szemben folyamatban van más bűncselekmény miatt bírósági eljárás,
- emellett különös vagy erőszakos többszörös visszaeső

személy. Ez a hipotézis egyáltalán nem igazolható, a Fővárosi Törvényszék nem járt el a Btk. hatályba lépése óta olyan fegyveres rablás bűncselekményében, ahol az elkövető egyszerre lenne szlovák állampolgár és nem rögzített nemű vagy szlovák állampolgár és fiatalkorú vagy fiatalkorú és házas családi állapotú. A felsorolt elemek közül legfeljebb kettő valósul meg egyszerre, több elem együttesen nem jelent meg a Fővárosi Törvényszék ítélkezési gyakorlatában.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a fegyveres rablás bűncselekményének elkövetői rendkívül változatos személyes jellemzőkkel rendelkeznek és esetükben nem lehetséges két-három személyes jellemzőnél több jellemző együttes fennállását olyan formában igazolni, hogy abból ténylegesen bármilyen előrejelzés a további elkövetések esetében megállapítható legyen.

5. Összefoglalás

A bemutatott alapján megállapítható, hogy a fegyveres rablás bűncselekménye a Btk. hatályba lépése óta több alkalommal is megjelent már a bírósági gyakorlatban és több precedensképes határozat, illetve lényegesen több nem precedensképes határozat kapcsolódik hozzá. A precedensképes határozatok keretében az egyes eljáró bíróságok tovább pontosították a Btk-ban foglaltakat, illetve a joggyakorlat egységesítésén dolgozva olyan határozatokat hoztak, amelyek a fegyveres rablás bűncselekményével kapcsolatos esetleges jogszabályi, illetve joggyakorlati anomáliákat pontosították.

A bírósági gyakorlat érdemi vizsgálata során ugyanakkor – a precedensképes határozatoktól eltérő módon – nem kerülhetett sor olyan következtetések megállapítására, amelyek egységesen az összes vagy jelentős számú fegyveres rablás bűncselekményét általánosságban jellemeznék és szinte minden esetben alkalmazhatóvá válnának. Bár megállapítható, hogy a fegyveres rablás bűncselekménye a leggyakrabban a Fővárosi Törvényszéken kezdődik és valószínűleg a Fővárosi Ítéletábrán be is fejeződik azzal, hogy az elkövető magyar állampolgárságú férfi volt, más bíróságok esetében ilyen következtetések levonására – a rendkívül kisszámú elbírált ügy miatt – nincsen lehetőség.

Ami mégis megállapítható, hogy a fegyveres rablás bűncselekménye viszonylag ritkának tekinthető napjaink Magyarországon, ami azért mégis a közbiztonság javulását jelenti.

Felhasznált irodalom:

Bujdos Iván Ákos: A bírói gyakorlat hatása a Btk. 365. § (1) bekezdése szerinti rablás elkövetési magatartásának értelmezésére, Magyar jog, 2016 (63) 11. 628-636.;

Sisák Noémi: A rablás büntetőjogi szabályozásának történetisége, Ügyészek lapja, 2011 (18), 6. 83-92

Miskovics Mariann: A fegyveres rablás bűncselekményének változásai a joggyakorlat és a kriminálstatisztika tükrében, Jura, 2015 (21), 1. 244-250.;

Miskovics Mariann: A fegyveres elkövetés értelmezésének változásai az 1961-es Büntető Törvénykönyvtől kezdve napjainkig, Belügyi Szemle, 2016 (64), 6. 91-107.

Miskovics Mariann: A „fegyveresen” és „felfegyverkezve” minősítő körülmények megjelenése a magyar, a német és az osztrák büntetőjogban. Doktori értekezés, 2018, Debrecen

Jogszabályok

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény

A bejegyzett élettársi kapcsolatról, és az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény

A bünyügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bünyügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény

BH 2007.8.253. (Kúria Bfv. III. 1.485/2016.).

Kúria Bfv.1071/2018/7.

Kúria Bfv.1598/2015/4.

Kúria Bfv.644/2015/8.

Kúria Bfv.1516/2014/8.

Kúria Bfv.622/2014/7.

Kúria Bfv.578/2019/10.

Kúria Bfv.197/2017/7.

Kúria Bfv.1562/2017/6.

Kúria Bfv.1798/5215/6.

Kúria Bfv.71/2015/7.

<https://jogaszvilag.hu/szakma/mit-jelent-a-korlatozott-precedensrendszer-bevezetese/>

(Letöltés dátuma: 2023. május 19.)

<https://eakta.birosag.hu/anonimizalt-hatarozatok>

(Letöltés dátuma: 2023. április 1.)

https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/elozetes_adatok/#/11

(Letöltés dátuma: 2023. május 14.)

<https://www.profession.hu/cikk/mit-jelent-a-galler-szine>

(Letöltés dátuma: 2023. május 15.)

A IV. Bűnözésföldrajzi Konferencia magyar és angol nyelvű absztraktjai

Dr. Minkó-Miskovics Mariann Ph.D, LL.M

ügyvéd, független kutató

A fegyveres rablás bírósági gyakorlatának területi megoszlása a 2012-es btk. hatályba lépése óta Magyarországon

2013. július 1. napján lépett hatályba a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény, amely viszonylag sok változást hozott a büntetőjogi szabályozásban, ideértve az erőszakos vagyron elleni bűncselekmények között szereplő rablás bűncselekményének változásait is. A rablás bűncselekménye nagymértékben módosult, illetve annak minősítő körülményeként szereplő „fegyveresen” minősítés is megváltozott.

A fegyveres rablás esetében ugyanakkor a 2012-es Büntető Törvénykönyv hatályba lépése óta nem került sor olyan átfogó elemzés vagy tanulmány készítésére, amely a körülbelül tíz éves bírósági gyakorlatot bűnözésföldrajzi szempontból dolgozná fel, tehát elemezné az ítélkezési gyakorlat során az eljáró bíróságok területére lebontott bűncselekményeit, ideértve az ahhoz kapcsolódó adatokat is.

Jelen előadásom, illetve tanulmányom keretében részletesen bemutatom, hogy a 2012-es Büntető Törvénykönyv hatályba lépése óta hogyan alakult a fegyveres rablás bűncselekményének bírósági gyakorlata az eljáró bíróságok területi megoszlására fókuszálva és annak alapján elemezve az egyes kapcsolódó adatokat, így az elkövetés típusait (elkövetők száma, rendbeliség, egyéb elkövetett bűncselekmények, egyéb minősítő körülmények), az elkövetőkre vonatkozó egyes speciális körülményeket (alakzatok, nem, életkor, állampolgárság, végzettség, munkahely, büntetett előélet, visszaesés), illetve az eljáró bíróságokat (elsőfokon, másodfokon és harmadfokon eljáró bíróságok) és az ezekhez kapcsolódó egyes speciális körülményeket.

Kulcsszavak: Fegyveres rablás, bírósági gyakorlat, területi megoszlás

Dr. Mátyás Szabolcs r. őrnagy Ph.D., egyetemi docens

Nemzeti Köszolgálati Egyetem

A külföldi állampolgárok által elkövetett bűncselekmények térbeli jellemzői

Hazánkban a külföldi állampolgárok által elkövetett bűncselekmények a kevésbé kutatott területek közé sorolhatók. Ez részben annak is tulajdonítható, hogy a statisztikai rendszer nem tesz különbséget „külföldi állampolgár” és „külföldi turista” között. Ennek következtében nem lehet elkülöníteni a hazánkban életvitelszerűen élő külföldi állampolgárt a Magyarországon turistaként tartózkodó külfölditől. A bűnügyi statisztikában szereplő adatok ezért nehezen értelmezhetők, sok esetben csak következtetni lehet arra vonatkozóan, hogy egy külföldi állampolgárságú bűnelkövető turista vagy éppen Magyarországon élő személy. Hasonló anomália figyelhető meg a sértettek esetében is.

Ez a probléma nemcsak hazánkat, hanem az összes európai országot érinti, így más országokban sincs a turistákra vonatkozó bűnügyi jellegű adatszolgáltatás.

A szerző kutatási kérdésként fogalmazta meg, hogy a hazánkban elkövetővé vált külföldi állampolgárok esetében megfigyelhetők-e területi különbségek az elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatban. A kutatás során a szerző vármegyei bontásban és állampolgárságonként vizsgálja meg az egyes területi egységeket. Ez alapján megállapítható, hogy mely megyék a leginkább fertőzöttek, illetve mely országok állampolgárai követnek el leginkább bűncselekményeket. Elemzésre került továbbá a bűncselekményi struktúra is, amelyből látható az, hogy melyek a leggyakrabban elkövetett bűncselekmények. A statisztikai adatok az Ország Rendőr-főkapitányság Értékelő-elemző Főosztálya által kerültek átadásra.

Kulcsszavak: bűnözésföldrajz, külföldi elkövetők, térbeliség, értékelő-elemző munka

Dr. Németh Ágota r. alezredes, mesteroktató

Nemzeti Köszolgálati Egyetem

A nők szexuális kizsákmányolása Európában

Az emberkereskedelem korunk egyik kiemelkedően súlyos társadalmi problémája, azonban annak volumenéről nem állapíthatóak meg pontos adatok. Áldozatainak száma drasztikusan emelkedik az illegális bevándorlás növekedésével. Globális jelenség, nagyrészt a harmadik világ országaiból származó személyeket visznek fejlettebb országokba, ahol prostitúcióban,

vagy más területen dolgoztatják őket. A szexuális kizsákmányolás csak egy az emberkereskedelem számos formája közül, melyre nagy kereslet van napjainkban és vélhetően továbbra is létezni fog.

A kizsákmányolás formáinak jelenléte országonként és kontinensenként változik. A külföldre vágyó nők elsősorban olyan országba szeretnének eljutni, amelyek pénzügyileg sokkal stabilabbak és gazdagabbak, mint a származási országuk.

Az emberkereskedelem, valamint az ahhoz kapcsolódó prostitúciós bűncselekmények a szervezett bűnözői körök egyik legnagyobb bevételi forrását jelentik. Az emberkereskedelem nem csupán a pénzmosás alapbűncselekményének tekinthető, hanem a terrorizmus finanszírozásban is fontos szerepet kaphat.

A tanulmány arra próbál választ adni, hogy az emberkereskedelem különféle formái és bevételei realizálódásának, és a pénzügyi áramlásának földrajzi elhelyezkedése hogyan alakul.

Kulcsszavak: kizsákmányolás, bűncselekmény, térbeliség, emberkereskedelem

Prof. Dr. Sallai János r. ezredes, tanszékvezető

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Tankönyvek a rendőrtisztképzés hajnalán

Senki nem születik rendőrnek. Írta a 20. század elején Réde(i)y Miklós, aki rendőrségi, rendészeti témájú könyveivel, cikkeivel nagyon sokat tett azért, hogy Magyarországon jól felkészült rendőrök teljesítsenek szolgálatot. Mint ahogy nagyon sok 19-20. századi rendészeti szakértelmiségi ragadott tollat, hogy a rendőrök, felügyelők, fogalmazók, detektívek oktatásához rendelkezésre álljon a szakirodalom. A rendészeti szaktanfolyamokhoz szükséges tankönyvek először a már kiadott rendőrségi témájú könyvekből, majd 1922 után a tanfolyam tanárai, jeles jogi és rendészeti tudósok által írt művekből kerültek ki, és álltak mind a szaktanfolyamok hallgatói, valamint a gyakorlati végrehajtók számára. Így az első tankönyvek között találhatjuk Dorning Henrik külföldi rendőrségekről írt könyvét, valamint Laky Imre rendőri közegek tankönyvét egyaránt.

Kulcsszavak: rendészettörténet, bűnözésföldrajz, térbeliség, Dorning Henrik, Rhédey Miklós

Harman Enikő Ph.D. hallgató

Debreceni Egyetem

Fókuszban a biztonság a közúti ellenőrzés tükrében az Észak-alföldi régióban.

A kutatómunka tárgya Hajdú-Bihar megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye illetve Jász-Nagykun-Szolnok megye (továbbiakban Közlekedési Hatóság) által végzett közúti és telephelyi ellenőrzések során a közigazgatási bírsággal szankcionált szabályszegések vizsgálata. A fókuszban 2017-2021 között a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (továbbiakban: Kkt.) 20.§ (1) a)-j) pontjaiba foglalt rendelkezések megsértésére irányuló szabályszegések helyezkednek el. A vizsgálati célcsoportok egyrészt a 7,5 tonna és e feletti közúti áruszállítási tevékenységet folytató össztömegű járművek üzembentartói és gépjárművezetői.

Jelen tanulmány feltárja a közúti és telephelyi ellenőrzések eredményeit, azon belül is a közigazgatási bírsággal sújtott szabályszegések elkövetőinek honosságát és a szabályszegések típusait.

Kulcsszavak: bűnözésföldrajz, közigazgatási földrajz, szabályszegés, bűnözés, közigazgatás.

Dr. Nyitrai Endre Ph.D. adjunktus

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Az IoT és az okos város kriminalisztikai nézőpontból és ennek bűnözésföldrajzi vetületei

Napjainkban egyre nagyobb szerepet képvisel az Internet of Things (dolgok internete, továbbiakban: IoT), amelynek felhasználási köre elég széles körű, mivel átszövi az egész társadalmat, az okos városokat, a mezőgazdaságot, az ipart, a közlekedést, az oktatást, a közigazgatást, a bűnüldözést, illetve a bűncselekményt elkövető körök tevékenységét is.

Az okos város nyújtotta alkalmazások használatával számos digitális adatot hagyhatunk magunk után. Ugyanígy az elkövetők is sok digitális nyomot hagyhatnak maguk után, amelyek a raszter, illetve az e-nyomozás keretében, mint egy kapcsolódási gócpont hatékonyan segíthetik a bűnüldöző szervek munkáját. Az okos város ökoszisztémájában megjelenő szolgáltatások olajának tekinthető a nemzeti adatvagyon, amely a digitális állampolgárság létrejöttében is domináns szerepet játszik.

A tudományos-technikai fejlődés és az okos városok megjelenése, valamint az IoT eszközök az új elkövetési módszerek kialakulására, valamint az elkövetők kapcsolattartási módjaira is hatással van. Az elkövetők és az események, cselekmények közötti látható és láthatatlan összefüggések, illetve a szétszórtan vagy különböző adathalmazokban található adatkataszterek elemzése és értékelése a hálózat kutatás eszköztárával valósítható meg.

Az előadás keretében az okos város, az IoT, valamint a hálózat kutatás jelentősége kerül bemutatásra kriminálisztikai nézőpontból.

Kulcsszavak: okos város, IoT, hálózat kutatás, adat, digitális nyom

Dr. Sivadó Máté Ph.D. r. őrnagy, adjunktus

Nemzeti Közszerológati Egyetem

A drogfogyasztás trendjei Magyarországon

Mindig érdekes kérdés, hogy a globalizált drogpiacon milyen nemzeti sajátosságok alakulnak ki a drogterjesztés és a drogfogyasztás tekintetében. A világ nagy részén ugyanazon drogok érhetőek el, általában az árak is hasonló. Részben a kulturális sajátosságok döntik el, hogy egy társadalom melyik mellett teszi le a voksát. Melyikkel kapcsolatban vannak kedvező vagy kedvezőtlen tapasztalatai, esetleg melyik droggal kapcsolatban áll fenn széles körben függőség. A másik befolyásoló tényező a társadalmi megítélés. Ha egy drog vonatkozásában kedvező a többség megítélése, mint például Nyugat-Európában a kokain kapcsán, az a fogyasztás, ezáltal a terjesztés növekedését fogja okozni. Az utolsó, talán leglényegesebb körülmény az adott társadalom anyagi helyzete. Amennyiben széles néptömegek tengődnek a létminimum alatt, katasztrófális szociokulturális közegben, az egyrészt megnöveli a drogok iránti igényt, másfelől a legolcsóbban hozzáférhető szerek elterjedését fogja okozni. Ezek a hatások érvényesülnek Magyarországon is, meghatározva a drogfogyasztás trendjeit.

Kulcsszavak: bűnözésföldrajz, kábítószer, drog, drogfogyasztás

Dr. Vári Vince Ph.D, egyetemi docens

Nemzeti Közsolgálati Egyetem

A büntetőeljárás napi kihívásai Magyarországon és annak kriminálgeográfiai vetülete

A hazai büntetőeljárás problémáit a 2018. július 1. óta hatályos 2017. évi XC. büntetőeljárásról szóló törvény sem oldotta meg. Miközben a szabályozástól éppen az időszerűség javítását, az eljárások elhúzódásának radikális csökkenését várták, addig ebben a tekintetben érdemi változásról nem beszélhetünk. Hovatovább a törvény 5 éves jubileumához közeledve azzal kell szembesülnünk, hogy az ügyek hosszát érintően még hátrányosabb a helyzet mint korábban. Ennek legfőbb indoka a jogalkotó részéről a stratégiai szemlélet és a strukturális reformok elvégzéséhez szükséges bátorság hiánya volt. Ami döntően két jelentős területet érintően hiányzott. Az egyik a büntető igazságszolgáltatási hivatásnemek eredményességének egymástól való függése, avagy az alrendszerekre – nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság - jellemző interdependencia hangsúlyosabb figyelembe vétele. Mindez legmarkánsabban az ügyészség és a nyomozó hatóság viszonyában idézett elő az eljárások időbeliségét rendkívül hátrányosan érintő változást, ami az átlagos nyomozási időkeret megnövekedését okozta. A másik kérdés már szorosabban kapcsolódik a bűnözésföldrajzhoz. Ugyanis az egyes nyomozó hatósági hatásköri és illetékességi szabályokhoz a törvény sem nyúlt hozzá, ami tovább erősítette azokat a tendenciákat, amelyek már a korábbi éveket is jellemezték. Mégpedig az olyan eltérő bűnözési viszonyokkal rendelkező nyomozó hatóság relációjában, amelyek különböző bűnözésföldrajzi vagy szociodemográfiai adottságokkal rendelkeznek, ilyenek jellemzően az ország keleti vagy nyugati részében, a városokban vagy a községekben, a fővárosi kerületekben vagy a fővárosi agglomerációban található városokban, esetleg a külső határral rendelkező városokban és a Schengeni határral vagy határral egyáltalán nem rendelkező városokban található nyomozó hatóságok. A jelentős eltérések okán, a centralizált, homogén elven működő bűnüldöző hatóságok erőforrás elosztása - humán és tárgyi egyaránt - nem adekvátan, a ténylegesen felmerülő feladatokhoz vannak igazítva, ebből kifolyólag az egyes nyomozó hatóságok eltérő munka és szervezeti feltételek mellett, ezáltal esélyekkel derítik fel az ország különböző területi egységeiben a bűncselekményeket, tulajdonképpen nem egyforma hatékonysággal látják el az alaptörvényben foglalt kötelességüket.

Kulcsszavak: nyomozás, ügyészség, nyomozó hatóság, bűnüldözés, interdependencia

Dr. Erika, Gál police major

University of Public Service, Hungary, Budapest

The Police Café as a possible scientific research method

The research seeks to verify the thesis that the Police Café technique, which is increasingly gaining ground in police practice, can also be used as a research method in the law enforcement. The theoretical framework is provided by international and domestic literature. The presentation summarizes the World Café, which started as an organizational development method in the United States of America, and its improved version, the Police Café, adapted for the Hungarian police. Expert, professional and scientific Cafés prove the axiom that every scientific result is worth as much as the community can benefit from it. The aim of the thesis is to prove that the use of the Police Café as a research tool belonging to the family of participatory action research methods can be particularly useful in law enforcement. To explore the research results, among the qualitative tools most closely related to the examined technique, the researcher chose to use the focus group, which was used among junior researchers and doctoral students. The conclusions of the empirical research discussed in the presentation clearly show that the existing methodological knowledge regarding the Police Café can be further developed for the investigation of scientific questions. However, it is definitely justified to strengthen the applicability in the scientific scene and to manage the method.

Keywords: World Café, Police Café, law enforcement, research methods, Research Café

Baurin Egor M. university student

Financial University under the Government of the Russian Federation

Slepko Galina E. PhD associate professor,

Financial University under the Government of the Russian Federation

On problems of family violence in the context of traditional family values

As part of the study of criminal geography, such a problematic phenomenon as family violence is investigated from the point of view of its contradiction to Russian traditional family values. The relevance of the study is justified by the high rates of crimes related to domestic violence, along with the dissemination and popularization of the ideas of family protection and family

values in legislation and state policy. In such circumstances, in order to implement the state major reforms in the sphere of the family and family values protection, it is necessary to solve the problems of family violence.

The family has always been a significant element that allows humanity and states to exist. Its importance, together with family values, is very great for various reasons and in different spheres. The socio-economic and demographic changes taking place today have significantly affected the institution of the family and negatively affected it, putting it at risk. Based on the latest available data from Rosstat, the number of marriages and divorces in Russia as of February 2023 was: marriages - 91,527; divorces - 99,130. Such a negative trend is observed in all regions of the country. In modern society, such a problem has arisen as a global family crisis, which is expressed, among other things, in family violence. However, recently, Russia has begun to actively develop the ideology of traditional family values. For its successful implementation, there is a need for: analysis of statistics on crimes related to domestic violence, including data on the traditional way of life of particular subjects of the Russian Federation and its correlation with the type of domestic violence; familiarization with modern legislation in this area at the federal and regional levels; development of measures to improve legislation and state policy on family violence in accordance with the level of economic development and socio-cultural structure of a particular region.

The results of criminological research in the socio-comparative vision of modern family problems can be useful for the development of new provisions in legislation aimed at protecting family members from violent attacks, and state policy aimed at eliminating problems that provoke violence in families.

Slepko Galina E. PhD assoiate professor

Financial University under the Government of the Russian Federation

Reshnyak Maria G. PhD asociate professor

Moscow State Institute of International Relations (University) of the Ministry of Foreign

Affairs of the Russian Federation (Odintsovo branch)

Domestic violence: on the issue of public danger and counteraction measures

The social life of any person begins with family and family relationships. The life and, frankly, happiness of not only the individual himself, but also the security and progressive development

of the society as a whole depend on how positive and humane the society itself as well as laws are, focused on the upbringing of a harmonious and comprehensively developed, mentally and emotionally stable personality.

On the other hand, the socio-economic stability and well-being of society themselves have an impact on the family, as the main component of this society. And here the authors see a direct correlation: the more stable the economy of the state and the more comfortable the civil society are, the higher the confidence of citizens in their and their children's future is, the more opportunities for cultural and educational self-development and self-realization exist, and the lower the level of domestic violence is.

If we are based on the level of economic development by region and the level of crimes on family and household grounds, we will see the following: with a decrease of poverty rate of the society, the level of domestic violence also decreased. As an example, we can look at the Samara region: the poverty rate of 2018 was 12.7% against 10.9% in 2022, while until 2019 the region remained in the top twenty regions with a high mortality rate of women from domestic violence.

During the period of restrictions for the non-proliferation of COVID-19, on the contrary, the number of court sentences in cases related to the life and health harming between family members increased, namely in large cities in which self-isolation measures were more stringent (according to the Report "Domestic violence in the conditions of COVID-19 in Russia" (<https://docs.yandex.ru>)).

By the way, we suppose that the isolated application of both criminal law and family law sanctions for these acts are not enough. It is necessary to combine them with the strengthening of private law regulation, namely the introduction of restrictive measures for the offenders into family legislation.

In view of the above, the authors see further measures to counter domestic violence as the result of a synergetic approach in terms of combining methods both of criminology and criminal law, and ones of family law and also socio-economic analysis and impact on these processes.

Dr. Orsolya Horváth Ph.D.

University of Pécs

Exploring the relationship between 3D printed guns and crime geography

The relationship between crime geography and the location of 3D-printed weapons is a complex and multidimensional topic with many research opportunities. This article explores the relationship between 3D printed guns and criminal geography. Using a mixed-methods approach, we analyze crime data from several countries including the United States, Australia, and Europe, where there have been documented cases of 3D printed guns being used in criminal activities. Research has shown that there is a positive relationship between firearm availability and firearm-related violence, including homicides, suicides, and accidents.

Our hypothesis is that there is also a positive relationship between 3D printed guns and crime, with areas where these weapons are more readily available experiencing higher levels of gun-related offenses. The analysis will also explore the factors that appear to be limitations to the study of the link between print weapons and crime.

Our article highlights the need for ongoing research and monitoring of 3D printed guns, and underscores the importance of understanding the interplay between technology, crime, and geography in shaping our security landscape.

keywords: 3D printed guns, firearms, criminal geography, law enforcement

Dr. Endre Nyitrai Ph.D. assistant professor

University of Public Service

IoT and the smart city from a forensic perspective

Nowadays, the Internet of Things (Internet of Things, hereinafter: IoT) plays an increasingly important role, the scope of which is quite broad, as it permeates the entire society, smart cities, agriculture, industry, transport, education, public administration, also the activities of law enforcement and criminal circles.

By using the applications provided by the smart city, we can leave a lot of digital data behind. In the same way, the perpetrators can also leave many digital traces, which can effectively help the work of law enforcement agencies as a focal point in the framework of the raster and e-

investigation. The national data asset can be considered the oil of the services appearing in the smart city ecosystem, which also plays a dominant role in the creation of digital citizenship. Scientific and technical development and the appearance of smart waits, as well as IoT devices, have an impact on the development of new methods of committing crimes, as well as the ways in which criminals communicate. The analysis and the evaluation of the visible and invisible connections between the perpetrators and the events and the actions, as well as the data cadastres found scattered or in different data sets, can be realized with the tools of network research.

In the context of the lecture, the importance of the smart city, IoT, and network research will be presented from a forensic point of view.

Keywords: smart city, IoT, network research, data, digital footprint



International Criminal Geographical Association

Call for publication proposal

The International Criminal Geographical Association is announcing an essay competition. The essay may cover any sub-topic within the topic of criminal geography, with a maximum of 20,000 keystrokes including spaces, footnotes and bibliography.

The best essays will be published in the scientific Criminal Geographical Journal by the organizers.

The essays should be sent to the organizers to the following email address: criminalgeography@gmail.com.

Deadline for submission: 30 June 2023

Applications will be judged by an international jury.

Evaluation criteria:

- professional standard
- readability

The organisers,

Dr. Szabolcs Mátyás Ph.D.
Dr. Vince Vári Ph.D.
Dr. Máté Sivadó Ph.D.
Dr. Miklós Tihanyi Ph.D

A közlés feltételei

Tisztelt Olvasó!

A Bűnözésföldrajzi Közlemények folyóirat szerkesztősége várja a bűnözés térbeliségét vizsgáló és feldolgozó tanulmányokat.

Az írásaikat a criminalgeography@gmail.com drótposta címre legyenek szívesek megküldeni. A beérkezett tanulmányokat a szerkesztőbizottság elnöke vaklektorálásra küldi a témában járatos szaktekintélyeknek.

A Bűnözésföldrajzi Közlemények folyóirat lehetőséget biztosít magyar nyelven 1 szerzői ív (40 000 karakter) terjedelemben bűnözésföldrajzi témájú szakmai cikkek és tanulmányok megjelentetésére.

A beküldött kéziratnak az alábbiakat kell tartalmaznia:

1. Szerző neve, tudományos fokozata (ha van), beosztása, munkahelye, drótposta címe
2. Absztrakt (rezümé): 500-1000 karakter (szóközökkel)
3. Kulcsszó: 4-6 darab
4. Minden esetben a szerző felelőssége, hogy az írása megfelel az 1999. évi LXXVI. szerzői jogról szóló törvényben foglaltaknak, illetve csak nyílt (nem minősített) információkat és adatokat tartalmaz.
5. A kéziratok terjedelme maximum 40 000 karakter (szóközökkel) (indokolt esetben több is lehet)
6. Formátum: WORD (docx, doc), Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret
7. Lábjegyzet: 10-es betűméret
8. Képfomátum: JPG
9. Hivatkozás: szövegközi – a szerző vezetékneve kiskapitális betűtípussal, utána a mű megjelenésének éve (BAKOS 2019). Szó szerinti hivatkozás esetében, a kiadás éve után vesszővel elválasztva, az idézett oldal oldalszáma (KOVÁCS 2019, 15).

A megküldött műnek tartalmaznia kell a végén elhelyezett hivatkozási listát a szerző(k) teljes nevével, a megjelenés évével, az idézett mű címével, kiadójával, kiadási helyével, illetve a folyóirat címével, évszámával, kötetszámával, oldalszámmal.

Berényi István (1992): Az alkalmazott szociálgeográfia elméleti és módszertani kérdései. Akadémiai Kiadó, Budapest

Bói László – Frigyer László – Nyitrai Endre (2019): Településszerkezet és kriminalitás. In: Nemzetbiztonsági Szemle. 5(1):42

Impresszum

Kiadó: Magyar Rendészettudományi Társaság

Cím: 1089 Budapest, Diószegi Sámuel u. 38-42.

A kiadásért és szerkesztésért felelős személy: Dr. Mátyás Szabolcs

Kapcsolat: criminalgeography@gmail.com

web: www.rendeszet.hu